

Generalen og kandidaten

Metoderapport
SKUP 2022

Dagbladet

Johannes Fjeld
Dagbladet

Disse leverer rapporten:

Journalister/research:

Johannes Fjeld

Disse har bidratt:

Johannes Fjeld

Forsidebilde:

Skjermdump NUDT

Oslo, 16. januar 2023

Kontakt:

Johannes Fjeld

Dagbladet

jtf@db.no

+ 47 92 69 71 07

INNHold

1 Prolog.....	1
2 Avsløringer	1
2.1 Tidsbruk	2
3 Arbeidsinndeling.....	2
4 Metode	3
4.1 Den første saken	3
4.2 Åpne kilder	4
4.3 Vesentlige funn.....	4
4.3.1 «Confidential and cannot be released»	4
4.3.1.1 Navigere i flere fagfelt.....	6
4.3.2 Søk i kinesiske kilder.....	6
4.3.2.1 Generalmajor-funnet.....	6
4.3.2.2 Dokumentasjon: Den kinesiske hærens offisielle avis	7
4.3.2.3 Dokumentasjon: Kadetten på WeChat.....	8
4.3.2.4 Dokumentasjon: Masteroppgaven	9
4.4 Metode: Kinesiske søkeverktøy og databaser.....	10
4.5 Metode: Verifisering av WeChat-profiler.....	11
4.6 Metode: Krysskobling av opplysninger.....	12
4.7 Metode: Aktiv bruk av kontrahypoteser	13
5 Konklusjoner og forbehold	15
6 Etikk.....	15
6.1 Samtidig imøtegåelse	15
6.2 Identifisering.....	15
6.3 Dilemma: Publisere liste over vitenskapelige artikler?	16
7 Kildevern	16
8 Motstand	16
9 Spesielle erfaringer	17
9.1 Oversettelse.....	17
9.2 Evig eies kun det arkiverte.....	18
9.3 Datasikkerhet	18
9.4 Eksportkontroll	18
10 Etterspill.....	20

1 Prolog

Arbeidet med dette prosjektet begynte i 2021, med et tips om en generell problemstilling knyttet til forskningssamarbeid mellom aktører i norsk kunnskapssektor og kinesiske universiteter som anklages for å ha – og i noen tilfeller er helt åpne om at de har – bindinger til Folkets frigjøringshær.

På dette tidspunktet hadde jeg aldri hørt om institusjonen som står i sentrum for disse sakene – kinesiske National University of Defense Technology (NUDT) – og det skulle ta lang tid før NUDT ble en del av arbeidet.

Problemstillingen var som følger: Forholder aktører i norsk kunnskapssektor seg til kinesiske militære aktører, eller aktører med militære bindinger, på måter som er problematiske? Medfører norsk-kinesisk forskningssamarbeid kunnskapsoverføringer som ikke er i tråd med norske interesser, og/eller er i strid med loven?

I en kort periode i 2021 jobbet jeg sammen med kollega Jesper Finsveen. Vi gjorde research tilknyttet den overordnede problemstillingen.

På et tidspunkt havnet saken imidlertid i skuffen. Der ble den liggende i lengre tid – helt til jeg fikk et spark bak fra nyhetssjef Thomas Sæbø og gravesjef Siri Gedde-Dahl. I skuffen fant jeg flere spor jeg aldri hadde fulgt – og jeg bestemte meg for å gjøre nettopp det.

Problemstillingen har ikke endret seg underveis, men arbeidet er blitt snevret inn mot to institusjoner: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim, og National University of Defense Technology (NUDT) i Kina.

2 Avsløringer

Dagbladet har avslørt:

- At flere forskere ved NTNU har forsket og gitt ut vitenskapelige artikler sammen med forskere ved National University of Defense Technology (NUDT) i Kina, som er direkte underlagt Kinas sentrale militærkommisjon.
- At en kinesisk forsker fra NUDT, som var innvekslingsstudent ved NTNU fra vinteren 2017 til våren 2019, fikk tilgang til konfidensielle Equinor-data.
- At innvekslingsstudentens hovedveileder under oppholdet, professor Song Junqiang, er generalmajor i Folkets frigjøringshær.

Dagbladet har dokumentert at det framkommer i kinesiske medier og på nettsider tilknyttet kinesiske myndigheter at Song Junqiang:

- har utviklet systemer som er tatt i bruk av den kinesiske forsvarsgrenen Det andre artillerikorps, som i dag går under navnet PLA Rocket Force (PLARF). PLARF kontrollerer Kinas arsenal av landbaserte ballistiske missiler – inkludert landets atomvåpen.
- har bidratt til utviklingen av superdatamaskinen Tianhe-1A, som ifølge [amerikanske eksportkontrollmyndigheter](#) og [internasjonale eksperter](#) brukes i Kinas atomvåpenprogram.
- via arbeidet med Tianhe-1A, kan knyttes direkte til general Yang Xuejun, som er en del av den nasjonale politiske makteliten i Beijing, og er avbildet med Kinas president Xi Jinping i en rekke sammenhenger.

Dagbladet har også avslørt:

- at en person som ifølge to tidligere ansatte ved NTNU er den tidligere innvekslingsstudenten, er avbildet i militær uniform cirka et år etter at innvekslingsstudenten dro fra NTNU.
- To eksperter ved Forsvarets høyskole bekrefter at uniformen tilsier at vedkommende er offiserskadett i den kinesiske hæren. Ifølge NUDTs nettsider har han navn og veileder til felles med innvekslingsstudenten. Ifølge den kinesiske hærens offisielle avis gikk han også på samme institutt.
- At en NUDT-student med samme navn og samme veileder som NTNUs innvekslingsstudent – og sju av de samme navnene i sitt akademiske kontaktnett – omtalte seg selv som «en kvalifisert soldat» i 2015.

2.1 Tidsbruk

Jeg har vært i ordinær nyhetsturnus under brorparten av arbeidet med disse sakene. En periode i juni 2022 ble jeg fristilt for å jobbe med innspurten av den første saken. Det meste av research før dette ble gjort innimellom løpende nyhetsarbeid.

Fra august samme år var jeg utplassert ved Dagbladets lokalkontor i Trondheim, hvor jeg dekket stort og smått av nyheter, sport og underholdning. Deler av november og hele desember ble satt av til arbeid med saken om Song Junqiang.

3 Arbeidsinndeling

Prosjektet kan deles i tre hoveddeler.

- Den innledende research-fasen, der jeg (og i en periode Jesper Finsveen) gjorde undersøkelser tilknyttet en bredere problemstilling omhandlende norske forskningssamarbeid og kinesiske universiteter med angivelige forbindelser til Folkets frigjøringshær.
- Den første saken, som viste at forskere fra NTNU og kinesiske NUDT forsker og publiserer vitenskapelige artikler sammen.
- Hovedsakene: Artikkene om NTNUs innvekslingsstudent og hans hovedveileder, professor og generalmajor Song Junqiang.

[Den første saken](#), publisert 1. juli 2022, tok utgangspunkt i en ren kartlegging av sampublikasjoner mellom NTNU og NUDT – altså vitenskapelige artikler der forskere fra NTNU er oppført som medforfattere sammen med forskere fra NUDT – innen et avgrenset tidsrom (2015 til publiseringstidspunkt i juni 2022).

Europeiske medier har foretatt liknende kartlegginger tidligere. Blant annet har danske Politiken kartlagt [sampubliseringer mellom Danmarks Tekniske Universitet \(DTU\) og NUDT](#). Under arbeidet med akkurat denne saken dro jeg visse veksler på arbeidet til Politiken, som har deltatt i det internasjonale samarbeidet [The China Science Investigation](#). Jeg henviste til Politikens kartlegging i min sak.

Hovedsakene er imidlertid i sin helhet basert på egne undersøkelser, og dreier seg om spesifikke forhold tilknyttet virksomhet i Norge.

Disse forholdene er ikke tidligere omtalt i verken norsk eller internasjonal presse. Avsløringen om Song Junqiang var ny informasjon i norsk offentlighet – også for NTNU, som hevdet å ikke være kjent med «hvilke andre roller og sidegjøremål Song hadde i den aktuelle perioden».

4 Metode

4.1 Den første saken

Arbeidet med [den første saken var](#), metodisk sett, relativt rett fram. Det var nærliggende å ta utgangspunkt i NUDT fordi universitetets tilknytning til det kinesiske forsvaret er åpen og ubestridt. På universitetets engelske nettside – under «[About NUDT](#)» – kan man lese at institusjonen er «under the direct leadership of the Central Military Commission, and has been a key university heavily invested by the state and the military».

Jeg søkte etter sampublikasjoner mellom NTNU og NUDT i blant annet [Cristin](#) (datasystemet for det nasjonale registeret over forskningspublikasjoner og forskningsresultater i Norge). I tillegg søkte jeg i [IEEE Xplore](#) og andre vesentlige publiseringsdatabaser. Googles Scholar, Googles søkemotor for akademisk litteratur, kom også godt med. Jeg avgrenset søket til perioden fra og med 2015.

Resten av arbeidet besto i å innhente informasjon om NUDT fra åpne kilder – deriblant deres egne nettsider – å intervjuere eksperter med kjennskap til institusjonen, og å forelegge forskningsartiklene for eksperter som kunne ha en kvalifisert formening om eventuelle militære bruksområder.

De vitenskapelige artiklene ble lest og – i varierende grad – forstått. Jeg kunne ikke sette som et krav at jeg fullt ut skulle forstå hver eneste differensiallikning i et tosifret antall vitenskapelige artikler som forutsetter spesifikk kunnskap på doktorgradsnivå.

Bakgrunnssamtaler ble gjennomført med en lang rekke fagpersoner for å bedre forståelsen av forskningen, som handlet om alt fra geofysikk og grafikkprosessorer til støymåling og trafikkovervåkning.

Hovedspørsmålet var om noe av forskningen kunne ha militære anvendelser, og om samarbeidet med NUDT eventuelt hadde andre problematiske sider.

Å gi et troverdig svar på disse spørsmålene, så ut til å forutsette både militær kunnskap og høy grad av spesifikk realfaglig kompetanse.

To eksperter ved FFI – forskningsleder Joakim Flathagen og FFI-sjef forsker Halvor Kippe – hadde akkurat det.

Flathagen framholdt i den første saken at NTNUs samarbeid med NUDT-forskere kan utfordre norske sikkerhetsinteresser, og ba NTNU «se seg om etter andre samarbeidspartnere». Samtidig var han tydelig på at han ikke umiddelbart så for seg at innholdet i artikkelen han ble forelagt kunne ha militære anvendelser.

Kippe uttalte seinere, i [en oppfølgingsartikkel](#) publisert 15. januar, at han mente at forskningen bak to av artiklene «kan ha relevans for styring av kryssermissiler og ballistiske missiler, samt for å styre en kjernereaktor», til tross for at «arbeidet ser ut til å være på et svært generelt og overordna nivå uten opphav i nevnte anvendelser». NTNU avviste kritikken, og svarte at artiklene handlet om grunnforskning.

4.2 Åpne kilder

Sakene i dette prosjektet er nesten i sin helhet basert på åpne kilder. I denne sammenhengen betyr imidlertid «åpent» på ingen måte det samme som «lett tilgjengelig». Jeg viser til avsnittet «Søk i kinesiske kilder» (4.4) for et godt eksempel på dette.

National University of Defense Technology har to offisielle nettsider – [en kinesisk](#)- og en [engelskspråklig](#). På sistnevnte er det tilsynelatende ikke publisert innhold siden 2019.

Den skiller seg fra den kinesiske på en rekke vesentlige punkter. På den kinesiske nettsiden postes innhold jevnlig. Et gjennomgangstema er bilder av unge, uniformkledde mennesker – ikke sjelden utstyrt med gevær på universitetets skytebane. Her kan man ofte høre «lyden av skuddsalver akkompagnert av kvitring fra forskrekkede fugler, en vakker musikalsk sats unik for NUDT», ifølge [den kinesiskspråklige nettsiden](#).

Disse nettsidene var imidlertid utilgjengelige under brorparten av arbeidet med hovedsakene.

Et kjapt søk på «nudt.edu.cn» – universitetets kinesiske nettside – på [Wayback Machine](#), viser at Wayback har «crawlet» nettstedet nesten hver dag i 2022 – før det brått stopper 10. september. 6. desember er den plutselig tilbake igjen.

Det er uklart om nettsidene var tatt ned fullstendig i denne perioden, eller om de for eksempel var sperret utenfor Kina, men verken jeg eller andre jeg var i kontakt fikk tilgang på nettsiden i denne perioden. Utfordringer knyttet til tilgang til det kinesiske nettet utenfra er en kjent problemstilling, ifølge [LA Times](#) – mekanismene som regulerer internett innenriks i Kina, påvirker tilsynelatende også noen ganger tilgangen utenfra. Nettsidene var heller ikke tilgjengelig med en VPN-løsning som plasserte oss i Kina. Her må jeg ta forbehold om andre potensielle feilkilder knyttet til den aktuelle VPN-løsningen.

I denne perioden måtte jeg derfor basere meg på innhold lagret i Googles øyeblikksbilder (*cache*) for å verifisere at innhold hadde vært publisert på nettsiden.

4.3 Vesentlige funn

4.3.1 «Confidential and cannot be released»

[Den første av hovedsakene](#) ble publisert i midten av november, men arbeidet startet allerede i juni.

På nest siste side av en av de vitenskapelige artiklene jeg tok for meg i arbeidet med den første saken, fanget følgende ord oppmerksomheten min:

DATA AND MATERIALS AVAILABILITY

Data associated with this research are confidential and cannot be released.

Skjerm bilde fra den aktuelle artikkelen

Artikkelen hadde fire forfattere: En ansatt ved NTNU, en ansatt ved Equinor, en mann ved navn Junqiang Song og mannen vi i stor grad har valgt å omtale som «kandidaten» – NTNUs innvekslingsstudent. De samme fire navnene gikk igjen i en annen av artiklene.

Denne ene setningen var utgangspunktet for sakene publisert fra 16. november og utover.

Saken framsto ganske klar fra start: Artikkelen listet en forsker med tilknytning til NUDT som førsteforfatter. Data forbundet med forskningen var konfidensielle og tilhørte Equinor/Granelisensen. Det framsto sannsynlig at NUDT-forskeren, som førsteforfatter, hadde hatt tilgang til disse dataene.

Som det framkommer av de publiserte sakene, bekreftet NTNU allerede i juni at forskeren var en doktorgradskandidat som hadde oppholdt seg ved NTNU som innvekslingsstudent, og at Song var hans hovedveileder. De skrev også at hovedveileder Song ikke hadde hatt tilgang på Equinors data, og at kandidaten bare hadde hatt tilgang under oppholdet.

Dagbladet opprettet kontakt med Equinor samme måned. De presiserte tidlig at dataene ikke var sensitive for Equinor – men klassifisert som konfidensielle av hensyn til Equinors eierskap. «Disse dataene på avveie vil ikke utgjøre en sikkerhetsrisiko», opplyste selskapet seinere. Men: «I tråd med avtalen skal ikke rådata deles med studenter etter endt studieopphold».

Under arbeidet opp mot Equinor meldte flere spørsmål seg.

- Hva *er* egentlig disse dataene?
- Hva betyr egentlig «konfidensielt» og «sensitivt» i denne sammenhengen?
- Hva betyr sensitivt *for Equinor*?
- Hva betyr det at det ikke utgjør en sikkerhetsrisiko dersom de havner på avveie? Risiko for *hvem*?

Jeg spurte om jeg kunne få dataene tilsendt, slik at jeg kunne forelegge dem for en ekspert og på den måten få en uavhengig vurdering av Equinors uttalelser. Det lot seg ikke gjøre, ifølge Equinor. Alternativt ba jeg om en «lekmannsforklaring» av hva disse dataene egentlig var, slik at jeg i hvert fall kunne forsøke å forklare det for leserne.

På direkte spørsmål gjorde Equinor det klart at «ikke sensitiv» i denne sammenhengen betyr at det ikke vil være sikkerhetsmessig problematisk *for Equinor* dersom dataene havnet på avveie.

Jeg spurte meg selv om det som er sikkerhetsmessig problematisk for Equinor nødvendigvis er det samme som det som er sikkerhetsmessig problematisk for Norge. Svaret var ikke åpenbart.

Videre var det et spørsmål om dette i det hele tatt var en sak. I avtalen mellom NTNU og Equinor sto det ifølge NTNU at bare relevante ansatte og studenter skulle ha tilgang. Equinor opplyste at kandidaten ble regnet som en student ved NTNU på tidspunktet da forskningen ble gjennomført. Dermed var NTNU og Equinor enige om at avtalen var overholdt.

Spørsmålet var om NUDT-forskerens tilgang til Equinors data kunne være problematisk på annet grunnlag. Jeg stilte følgende spørsmål: Dersom innvekslingsstudenten ønsket å sikre seg tilgang til dataene etter endt opphold i Norge – i strid med avtalen – hva ville vært til hinder for det?

NTNU viste i sitt svar til sitt eget [IKT-reglement](#), som alle ansatte og studenter må skrive under på, samt dere [retningslinjer for informasjonssikkerhet](#). De understreket at de ikke hadde noen indikasjoner på at innvekslingsstudenten hadde brukt data på en urettmessig måte.

Svaret ble møtt med sterk kritikk fra [administrerende direktør Øyvind Husby i IKT-Norge](#), og seinere [forsker Ina Holst-Pedersen Kvam ved Sjøkrigsskolen](#).

Husby framholdt at risikoen for datatyveri framsto som «overhengende», og henviste til [PSTs åpne nasjonale trusselvurdering for 2022](#):

«Enhver kinesisk borger eller virksomhet kan ifølge kinesisk lovverk pålegges å samarbeide med landets etterretningsapparat. Det betyr at aktører som i utgangspunktet har legitime hensikter, kan beordres til å innhente informasjon på vegne av partistaten».

NTNU minnet om at artiklene var publisert i åpne vitenskapelige tidsskrifter etter avtale med Equinor, og understreket at universitetet «tar nasjonale trusselvurderinger på største alvor». Equinor framholdt at de ikke deler data som «kan utgjøre en trussel for vår virksomhet eller Norge».

4.3.1.1 Navigere i flere fagfelt

Saker om flerbruksteknologi, kunnskapsoverføringer og forskningssamarbeid vil nødvendigvis ha en sikkerhetspolitisk side, og en realfaglig. Det var viktig å forsøke å belyse saken med ekspertise fra begge hold.

Det virket ideelt å snakke med noen med særkompetanse innen militære anvendelser av seismiske data – som det her var snakk om.

Jeg kontaktet FFI med en detaljert forklaring av saken. Henvendelsen inkluderte de aktuelle artiklene, Equinors «lekmannsforklaring» om dataene og sakens bakgrunn. Jeg spurte om noen hos FFI kunne «vurdere hvorvidt disse rådataene på noen som helst måte har eller kan ha militære anvendelser, eller om de på annet vis kan være egnet til å tjene til å utvikle Kina militære evne eller utfordre norske sikkerhetsinteresser».

Svaret fra kommunikasjonsavdelingen var at ingen ved FFI kunne bistå i denne saken.

Hvis ingen ved FFI kunne uttale seg, måtte jeg i hvert fall snakke med en seismolog og en forsker med forsvarskompetanse, tenkte jeg.

Problemet er at de militære og de realfaglige problemstillingene griper inn i hverandre. Man kan ikke fullt ut vurdere hva forskning og forskningsdata kan brukes til hvis man ikke forstår forskningen og forskningsdataene.

Men kan man fullt ut vurdere potensielle militære anvendelser av forskning bare fordi man forstår selve forskningen? Eller krever det særskilt militær kompetanse? Kan en seismolog uttale seg kvalifisert om sikkerhetsutfordringer? Kan en sikkerhetsekspert uttale seg kvalifisert om seismiske data?

Angivelig mangel på sikkerhetsforståelse – blant annet hos forskere – er, ifølge eksperter som [Ståle Ulriksen](#) og [Ina Holst-Pedersen Kvam](#), nettopp en av årsakene til at problematiske forskningssamarbeid finner sted.

Jeg bestemte meg å dele opp prosessen. Jeg intervjuet seismolog Volker Oye ved Norsar, og spurte ham hva slike data kan brukes til. Jeg ba deretter forsker Holst-Pedersen Kvam ved Sjøkrigsskolen om å vurdere hvorvidt slike anvendelser kunne utgjøre en sikkerhetsutfordring. [Hun uttalte seg sterkt kritisk om saken](#).

Oyes vurderinger rundt eventuelle sikkerhetsutfordringer framsto også relevante. Resultatet ble [en egen sak](#) med hovedvekt på dette – hvor Oye ga Equinor støtte i at saken framsto uproblematisk.

4.3.2 Søk i kinesiske kilder

4.3.2.1 Generalmajor-funnet

Junqiang Song og Song Junqiang er samme navn – men med familienavnet skrevet henholdsvis etter og før fornavnet. Sistnevnte er vanlig på kinesisk.

Google-søk på begge varianter, skrevet med latinske bokstaver, ga svært få treff. Jeg fant en og annen vitenskapelig artikkel, og en «author detail page» på [IEEE Xplore](#). Jeg anså ham ganske tidlig som undersøkt og kvittert ut – det var ingenting av interesse å oppdrive.

Google Translate oversatte Junqiang Song (og Song Junqiang – i førstnevnte tilfelle forstår den at familienavnet er plassert etter fornavnet) – til 宋俊强. Det er ikke slik professor Song Junqiang staver navnet sitt – han skriver 宋君强. Derfor ga heller ikke dette noen interessante treff på Google.

Da jeg kjørte de samme søkene i søkemotoren til det kinesiske selskapet [Baidu](#) i slutten av oktober, var det først og fremst for å krysse det av lista. Jeg ble derfor overrasket da jeg raskt fant to bilder av en mann i uniform.

Men jeg kunne ikke være hundre prosent sikker på at dette var samme person som var medforfatter av NTNU-artiklene, selv om navnet var det samme.

Her startet prosessen med å samle opplysninger som underbygget at de mangfoldige kinesiske nettsidene jeg fant via Baidu, og etter hvert andre kinesiske kanaler, faktisk omtalte samme person – og at dette var samme person som hadde vært veileder for NTNUs innvekslingsstudent.

Selv før jeg fikk tekster profesjonelt oversatt, merket jeg meg at opplysninger om Song gikk igjen ordrett – eller nesten ordrett – i en rekke kilder. Hele setninger gikk for eksempel igjen i artikler fra kinesiske medier som [China National Radio](#) og [Hunan Daily](#).

Koblingen mellom Song Junqiang, superdatamaskinen Tianhe-1A og general Yang Xuejun framkommer av åpne kilder som er redegjort for i [den publiserte saken](#). Den vitenskapelige artikkelen som var utgangspunktet for dette funnet ble vunnet via Google Scholar.

4.3.2.2 Dokumentasjon: Den kinesiske hærens offisielle avis

People's Liberation Army Daily, eller PLA Daily, er den kinesiske hærens offisielle avis. 15. november fant jeg en artikkel på en kinesisk nettside, som oppga å være gjenpublisert fra PLA Daily.

Artikkelen handler om flere doktorgradskandidater – alle tilhørende NUDT-instituttet College of Meteorology and Oceanography – som nylig har disputert. Dette er det samme instituttet Song og innvekslingsstudenten tilhørte, ifølge de vitenskapelige artiklene de publiserte sammen med NTNU og Equinor.

I saken gjengis det som framstår som en samtale mellom en doktorgradskandidat og veilederen hans, «Song Junqiang, medlem av Chinese Academy of Engineering». Doktorgradskandidaten har samme navn som NTNUs innvekslingsstudent. Det oppgis at samtalen er hentet fra takkeordene i doktorgradskandidatens avhandling.

Om det skulle være noen tvil: [Chinese Academy of Engineerings \(CAS\) medlemsliste](#) viser at de bare har ett medlem ved navn Song Junqiang. Generalmajor Song omtales hyppig som CAS-medlem (se 4.6).

Artikkelen var den første kilden til informasjon om det som kunne være NTNUs innvekslingsstudent knyttet til andre perioder enn innvekslingsoppholdet.

Det kom fram i teksten at denne doktorgradskandidaten hadde jobbet med «havforskning», eller «marinvitenskapelig forskning». NTNUs innvekslingsstudent jobbet med data fra havbunnen.

I artikkelen kommer det fram at vedkommende disputerte i desember 2020, og at han tre år tidligere hadde vært doktorgradskandidat på første året – også da med samme veileder.

«Tre år tidligere» var desember 2017. Perioden mellom desember 2017 og desember 2020 inkluderer perioden NTNUs innvekslingsstudent befant seg på NTNU.

Dette betød at generalmajor Song Junqiang, ifølge PLA Daily, hadde vært veileder for en doktorgradskandidat med samme navn, og ved samme institutt, som NTNUs innvekslingsstudent – i perioden innvekslingsstudenten oppholdt seg ved NTNU.

Dette var første skritt på veien mot å sannsynliggjøre at generalmajoren var innvekslingsstudentens veileder.

4.3.2.3 Dokumentasjon: Kadetten på WeChat

WeChat er Kinas største sosiale medieplattform. Kinesiske myndigheter, medier og bedrifter bruker appen som informasjonskanal i utstrakt grad. Xinhua-artikkelen som er sitert i den første setningen [saken om Song Junqiang](#) er for eksempel også publisert på [WeChat-kontoen til Kinas justisdepartement](#).

Jeg kviet i det lengste for å faktisk installere WeChat-appen. Ifølge [The Wall Street Journal](#) bruker kinesiske myndigheter appen aktivt i forbindelse med masseovervåkning av sin befolkning.

I slutten av november landet jeg likevel på at fordelene ved å ta appen i bruk kunne veie opp for risikoen. Datasikkerhet er diskutert i eget kapittel (8.2).

Umiddelbart åpnet en ny verden seg. Jeg forsto raskt at de samme artiklene, bildene og videoene som publiseres på NUDTs nettsider, også i stor grad publiseres på universitetets WeChat-kanaler – primært på hovedprofilen 国防科大, men også på profilen til universitetets opptakskontor, 国防科技大学招生办公室.

Dette ga tilgang på informasjon som ellers var utenfor rekkevidde mens nettsiden var utilgjengelig.

WeChat-søk på 宋君强 (Song Junqiang) og navnet til NTNUs innvekslingsstudent ga to konkrete treff. Det ene var artikkelen fra PLA Daily – som var postet fra China Military Nets offisielle WeChat-profil. Her var også en faksimile av den opprinnelige papirsaken i PLA Daily.

Det andre var innlegget som er omtalt i [saken om Song Junqiang](#), som inneholdt et «takkeord» til Song tilskrevet en doktorgradskandidat ved NUDT. Ifølge innlegget hadde vedkommende samme navn som NTNUs innvekslingsstudent, og hadde hatt en Song Junqiang som veileder.

Vedkommende var avbildet iført det som to eksperter ved Forsvarets høyskole kunne bekrefte at var uniformen til en offiserskadett i Folkets frigjøringshær. Ved siden av ham sto generalmajor Song Junqiang i full uniform. Innlegget var publisert på NUDTs hovedprofil.

Skjermdump fra NUDTs nettsider. Dagbladet har sladdet kadettens ansikt

Den vedlagte teksten, som var tilskrevet den avbildede kadetten, var nesten identisk med delene av PLA Daily-artikkelen beskrevet i forrige kapittel. Avisen hadde sitert store deler av teksten direkte. Navnene var de samme. Teksten var altså «takkeordene» omtalt i PLA Daily.

Dermed kunne personen på bildet knyttes til innvekslingsstudentens institutt, College og Meteorology and Oceanography.

Da jeg seinere forela dette bildet for to tidligere ansatte ved NTNU, sa begge at de mente at personen på bildet var den tidligere innvekslingsstudenten.

4.3.2.4 Dokumentasjon: Masteroppgaven

Til tross for denne dokumentasjonen, konkluderte jeg ikke med sikkerhet at kadetten og innvekslingsstudenten var en og samme person.

Funnet av masteroppgaven er vesentlig fordi den inneholder opplysninger som knytter den til både kadetten og NTNUs innvekslingsstudent – og dermed ytterligere sannsynliggjør at disse er samme person.

Kadetten i innlegget omtalt i forrige kapittel, oppgir i takkeordet å ha skrevet masteroppgave om numerisk værvarsling. Temaet er et av Songs spesialfelt, ifølge [kinesiske](#) så vel som [engelskspråklige](#) kilder – og har bidratt «direkte til å heve Kinas stridsevne», ifølge [statseide kinesiske medier](#).

Oppgaven var med andre ord å finne en masteroppgave om numerisk værvarsling skrevet av en NUDT-student med samme navn som NTNUs innvekslingsstudent.

Jeg fikk treff på et dokument fra 2015 som passet denne beskrivelsen i en rekke kinesiske publiseringskanaler og søkemotorer – som [China National Knowledge Infrastructure \(CNKI\)](#), [Wanfang Data](#) og [Xueshu Baidu](#) (se 4.4 for nærmere beskrivelse av disse).

Alt lå bak betalingsmur. For sikkerhets skyld har CNKI også sitt eget filformat – CAJ. For å åpne CAJ-filer trenger man CNKI-programmet CAJViewer.

Heldigvis finnes også «dokumentdelingsplattformer» som doc88.com. Denne nettsiden lot meg lese hele oppgaven, men forvisningen kunne ikke lastes ned. Det var ikke mulig å søke i dokumentet, eller copypaste fra teksten.

På denne måten fant jeg imidlertid ut at oppgaven inneholdt et engelskspråklig sammendrag, hvor det tydelig framkom at den handlet om numerisk værvarsling. «Numerical weather prediction model» var også listet som et «key word».

Siden doktorgradsavhandlingen inneholdt et takkeord, antok jeg at det samme gjaldt masteroppgaven. Jeg bladde i forvisningen til jeg fant en side med ren tekst mot slutten av oppgaven. Et skjerm bilde av siden ble lastet opp til Google Oversetter-appens fotofunksjon, som også har en tekstgjenkjennelsesfunksjon. Dette gir ikke en pålitelig oversettelse, men var tilstrekkelig til å bekrefte at det var snakk om et takkeord.

Etter at takkeordet var identifisert, ble det oversatt av to uavhengige oversettere. Her framkom det at artikkelforfatteren krediterte oppholdet ved NUDT for å ha gjort ham til en «kvalifisert soldat».

Jeg kunne deretter slå fast at sju av navnene fra takkeordet – Song Junqiang og seks andre NUDT-forskere – gikk igjen på en liste over medforfattere publisert på en forskerprofil tilhørende NTNUs innvekslingsstudent, som beskrevet i [saken om Song Junqiang](#).

Dette bidro til å sannsynliggjøre hypotesen om at NTNUs innvekslingsstudent og kadetten – og forfatteren av masteroppgaven – var en og samme person.

4.4 Metode: Kinesiske søkeverktøy og databaser

I arbeidet med denne saken kom Google-søk i det store og det hele til kort. Appene og søkemotorene som har vært viktigst i arbeidet er:

- [Baidu](#) – kinesisk søkemotor
- [Sogou](#) – kinesisk søkemotor som også lar brukeren søke i WeChat-innlegg, men kun fra WeChat-profiler som er merket «Official Account».
- WeChat – Kinas største sosiale medieplattform.
- [Mikrobloggtjenesten Weibo](#) – «Kinas Twitter».

WeChat-appen lar brukeren kopiere en lenke til en korresponderende nettside-versjon av alle innlegg på domenet weixin.qq.com. På den måten kunne jeg åpne innleggene på PC og danne meg et tentativt inntrykk av innholdet ved hjelp av ulike oversettelsesprogrammer, før jeg eventuelt tok stilling til om jeg ønsket å få teksten profesjonelt oversatt.

I tillegg har jeg benyttet meg av flere kinesiske plattformer og søkemotorer for akademisk publisering.

- [China National Knowledge Infrastructure \(CNKI\)](#) – Kinas største database over tidsskrifter, patenter, akademiske oppgaver, aviser, m.m.
- [NUDTs eget bibliotek](#) – som i tillegg til akademiske utgivelser også gir tilgang til kinesiske patenter.
- [Wanfang Data](#) – digital ressursside/database tilknyttet Chinese Ministry of Science & Technology.
- [Xueshu Baidu](#) – eller «Baidu Scholar», en kinesisk akademisk søkemotor tilsvarende Google Scholar.

- Nettstedet doc88.com, som gir tilgang til usøkbare versjoner av dokumenter som i stor grad ellers ligger bak betalingsmur.

De fleste vesentlige opplysninger ble funnet ad omveier.

Å redegjøre for samtlige søk ville krevd flere sider enn jeg har til rådighet. Her følger imidlertid et representativt eksempel:

5. desember 2022 fant jeg det som oppgis å være en rekrutteringsvideo for College of Meteorology and Oceanography publisert på et av [NUDTs offisielle WeChat-profiler](#).

I videoen ser man Song Junqiang snakke til et rom fullt av uniformerte menn, og i samtale med uniformerte menn foran Tianhe-superdatamaskinen. Ordene «Song Junqiang, medlem av Chinese Academy of Engineering» kan sees på skjermen under klipp av Song tydelig iført skjorte med generalstjerne. Levende bilder av Song var et vesentlig funn.

Det var imidlertid ikke enkelt å finne. Framgangsmåten var som følger.

- Jeg Google-søkte «site:nudt.edu.cn 宋君强», for på den måten å finne alle Google-indekserte sider fra NUDTs nettside – som altså på dette tidspunktet var tilgjengelig – som inneholdt Song Junqiangs navn skrevet med kinesiske tegn.
- Dette ga et treff på det som framsto som en [liste over innlegg postet på NUDTs nettside](#) lagret i Googles øyeblikksbilde. Songs navn var nevnt i en kort tekst under et av innleggene.
- Jeg Googlet tittelen, og fant en «[text-only](#)»-versjon av innlegget i Googles øyeblikksbilde. Den inneholdt naturlig nok ingen video.
- Deretter valgte jeg et utdrag fra teksten som jeg copypastet inn i WeChat-appens søkefelt.
- Det ga treff på et WeChat-innlegg postet fra en offisiell WeChat-kanal tilknyttet NUDT – som også inneholdt videoen. Seinere, da hjemmesiden ble tilgjengelig, [kunne jeg også finne den der](#).

Det samme gjaldt kadett-innlegget. Innlegget lå åpent tilgjengelig på NUDTs profil på WeChat-appen. Et Google-søk viste et treff på en Google-indeksert nettadresse, men denne var – i likhet med resten av NUDTs nettsider – ikke tilgjengelig på dette tidspunktet.

En «text-only version» var imidlertid lagret i Googles øyeblikksbilde, og jeg kunne dermed fastslå at teksten fra innlegget – om ikke bildet – hadde vært publisert på NUDTs nettsider. Dette underbygget innleggets autenticitet. Da nettsiden seinere ble tilgjengelig igjen, kunne jeg bekrefte dette med sikkerhet.

4.5 Metode: Verifisering av WeChat-profiler

På WeChat kan myndighetsorganer, medieorganisasjoner – og utdanningsinstitusjoner – opprette såkalte «Official Accounts», som er tydelig merket som sådan.

Jeg anså det som sannsynlig at enhver «Official Account» som oppga å være tilknyttet NUDT, faktisk var det – men ikke helt sikkert.

NUDTs nettsider inneholder en rekke QR-koder. Da jeg skannet dem med kameraet på telefonen min, ledet de bare til tomme nettsider.

QR-kodene måtte nemlig skannes med WeChat-appens skannefunksjon.

Da jeg gjorde det, ledet de direkte til NUDTs WeChat-kanaler. NUDTs hovedprofil kan finnes ved å skanne en av de fire QR-kodene nederst på universitetets hovedside (se bilde.)

WeChat-profilen til universitetets opptakskontor kan finnes ved å skanne [en egen lenke på opptakskontorets nettside](#).

Skjerm bilde av fra NUDTs kinesiskspråklige nettside

4.6 Metode: Krysskobling av opplysninger

De vitenskapelige artiklene innvekslingsstudenten har publisert sammen med NTNU gir følgende opplysninger om Song:

- Navnet
- En e-postadresse
- Tilhørigheten til National University of Defense Technology
- Tilhørigheten til College of Meteorology and Oceanography
- Tilknytningen til innvekslingsstudenten

I tillegg bekreftet NTNU at Song er professor ved NUDT, og at han var innvekslingsstudentens hovedveileder.

Ut ifra dette måtte jeg dokumentere at denne personen er den samme som er avbildet i uniform på kinesisk internett.

E-postadressen dukker opp i en rekke andre vitenskapelige artikler, [blant annet en artikkel fra 2019](#) som inneholder et bilde og en omtale av Song. Bildet fant jeg igjen i:

- en CV arkivert fra [NUDTs nettsider](#) (der Song er omtalt som generalmajor),
- [en «talent-database»](#) arkivert fra en nettside tilknyttet kinesiske myndigheter, hvor Song er omtalt som generalmajor – og hvor han i tillegg til bildet som er brukt i den vitenskapelige artikkelen, også er avbildet i full uniform.
- [omtalen på nettsidene til Chinese Academy of Engineering](#). Søk i Wayback Machine viste at den inntil nylig omtalte bruken av Songs systemer i Det andre artillerikorps.
- En omtale av en konferanse om forsvarsteknologi [publisert på NUDTs nettsider](#) i november 2022.

Sentrale opplysninger – som medlemskapet i Chinese Academy of Engineering – går igjen i samtlige kilder.

Generalmajor Songs tilknytning til College of Meteorology and Oceanography framkommer blant annet i [artikler](#) og [rekrutteringsvideoer](#) publisert på NUDTs nettsider.

Dette bidro til å styrke hypotesen om at NTNUs medforfatter og generalmajor Song var samme person.

新闻资讯

国家、军队、国防人才

全国英才数据库：国家国防科技——宋君强院士（少将）

发布时间：2020.09.02 浏览次数：930

中国英才网 全国英才数据库：国家国防科技——宋君强院士，1962年7月21日出生于湖南长沙，数值天气预报和海洋性计算专家，中国工程院院士，少将军衔，中国人民解放军国防科技大学海洋科学与工程研究所所长、教授。2020年9月，宋君强院士被全国英才数据库以国家国防科技人才收录。

Junqiang Song received the B.S. and M.S. degrees in solid mechanics from the National University of Defense Technology, Changsha, China, in 1983 and 1986, respectively.

He is currently a Professor with the College of Computer and College of Meteorology and Oceanography, National University of Defense Technology. His main research interests include numerical weather prediction and high-performance computing.

Prof. Song is an Academician of the Chinese Academy of Engineering.

TIL

VENSTRE: Skjermdump fra kinesisk [«talent-database»](#) arkivert fra en nettside som [oppgir å være tilknyttet kinesiske myndigheter](#). Ordet i parentes – 少将, «Shao jiang» – betyr generalmajor. TIL HØYRE: Skjermdump fra kort omtale av Song i artikkelen «High-Performance Time-Series Quantitative Retrieval From Satellite Images on a GPU Cluster», hvor han oppgir samme e-postadresse som i artiklene publisert sammen med NTNU.

4.7 Metode: Aktiv bruk av kontrahypoteser

Under det fortløpende arbeidet med denne saken har jeg tatt i bruk en metode jeg kaller «aktiv bruk av kontrahypoteser».

Dette innebærer å konstruere en alternativ forklaring på sakens opplysninger, og systematisk kartlegge hvilke vilkår som må være oppfylt for at denne skal kunne stemme.

Metoden beviser i seg selv ingenting, men er nyttig for å sannsynliggjøre tentative konklusjoner fortløpende, og for å skille mellom hva som kan slås fast og hva som bør meldes med forbehold.

Framgangsmåten er ekstra nyttig i enten/eller-spørsmål som denne: Enten er NTNUs medforfatter og generalmajor Song Junqiang samme person, eller så er de ikke det.

Jeg framsatte følgende primære kontrahypotese: NTNUs medforfatter er ikke generalmajor Song Junqiang.

Umiddelbart ser vi at kontrahypotesen forutsetter at det ikke er en, men (minst) to Song Junqiang, som begge er professorer ved NUDT. Dette framstår ikke umulig.

Det er som sagt på det rene at både veilederen til innvekslingsstudenten og generalmajor Song er tilknyttet College of Meteorology and Oceanography ved NUDT.

Opplysningene fra innlegget om kadetten på WeChat og artikkelen i PLA Daily tilsier at kadetten har hatt generalmajor Song som veileder i perioden NTNUs innvekslingsstudent oppholdt seg ved NTNU.

Vi finner at følgende vilkår må være oppfylt for at kontrahypotesen om at det dreier seg om to forskjellige personer skal kunne være riktig:

- Begge personer er tilknyttet College of Meteorology and Oceanography ved NUDT.
- Begge personer oppgir, av en eller annen grunn, samme e-post-adresse.

- Begge personer er veiledere for doktorgradskandidater ved College of Meteorology and Oceanography ved NUDT.
- De har vært veileder for en doktorgradskandidat med samme navn.
- ... begge i perioden hvor innvekslingsstudenten oppholdt seg ved NTNU.
- Begge disse kandidatene har jobbet med temaer knyttet til havet.
- NTNUs medforfatter er ikke å spore i andre digitale kilder.

Legger vi til grunn at det ikke finnes to Song Junqiang ved College of Meteorology and Oceanography som oppgir samme e-postadresse i vitenskapelige artikler, må også følgende vilkår være oppfylt:

- Begge menn avbildes, av en eller annen grunn, med samme bilde.

Den andre primære hypotesen var at innvekslingsstudenten, offiserskadetten på NUDTs nettsider og forfatteren av masteroppgaven var en og samme person.

Dette gir flere mulige kontrahypoteser, men vi fokuserer på disse to:

1. Innvekslingsstudenten er ikke kadetten.
2. Innvekslingsstudenten er ikke forfatteren av masteroppgaven.

Begge forutsetter at det ikke finnes én, men to eller flere tidligere NUDT-studenter med samme navn. Igjen – dette framstår ikke urimelig.

For førstnevnte finner vi at følgende vilkår må være oppfylt, ut ifra tidligere nevnte informasjon fra NUDTs nettsider og PLA Daily:

- Begge har vært doktorgradskandidat ved College of Meteorology and Oceanography ved NUDT i perioden hvor innvekslingsstudenten oppholdt seg ved NTNU.
- Begge har hatt en veileder ved navn Song Junqiang i denne perioden.
- Begge har jobbet med temaer knyttet til havet.
- Kadetten identifiseres som innvekslingsstudenten av to tidligere ansatte ved NTNU – blant annet en som oppgir å ha hatt daglig kontakt med sistnevnte under store deler av innvekslingsoppholdet.

For den andre finner vi at følgende vilkår må være oppfylt:

- Begge har hatt en veileder ved navn Song Junqiang.
- I tillegg til veileder Song Junqiang, dukker seks av de samme navnene opp i det akademiske kontaktnettet deres.
- Enten innvekslingsstudenten eller forfatteren av masteroppgaven er kadetten, eller så har begge en navnebror ved samme universitet – som i likhet med innvekslingsstudenten har forsket på et tema knyttet til havet ved College of Meteorology and Oceanography, og i likhet med forfatteren av mastergradsoppgaven har skrevet mastergradsoppgave om numerisk værvarsling.

Disse systematiske tankeeksperimentene var til hjelp da vi skulle vurdere om dokumentasjonen var tilstrekkelig til å bekrefte hypotesene våre.

5 Konklusjoner og forbehold

Ut ifra den tilgjengelige dokumentasjonen mener vi å kunne slå fast at generalmajor Song Junqiang og den kinesiske hovedveilederen til NTNUs innvekslingsstudent er samme person.

Dokumentasjonen er publisert i [saken om Song Junqiang](#).

Informasjonen fra NTNUs to artikler, innlegget om kadetten på WeChat og NUDTs nettsider, artikkelen i PLA Daily, masteroppgaven, og uttalelsene til to tidligere ansatte ved NTNU sannsynliggjør i stor grad at innvekslingsstudenten, kadetten og forfatteren av masteroppgaven er en og samme person. I fravær av en offisiell bekreftelse fra NTNU og NUDT – eller innvekslingsstudenten selv – har vi imidlertid valgt å ta forbehold om dette i alle publiserte saker.

6 Etikk

6.1 Samtidig imøtegåelse

En gjennomgående utfordring i saken er at verken Song eller den tidligere innvekslingsstudenten besvarte våre henvendelser, til tross gjentatte forsøk over lang tid og på flere e-postadresser. Hvordan forsikrer vi oss om at de har mottatt henvendelsene våre?

Jeg kontaktet flere forskere fra flere land, som har publisert vitenskapelige artikler sammen med Song. Jeg sa – som sant var – at jeg forsøkte å komme i kontakt med Song, og spurte om de hadde kontaktinformasjon. En forsker tilknyttet en kinesisk institusjon ga meg samme e-postadresse som Song oppgir artiklene publisert med NTNU og Equinor. Jeg spurte om forskeren var sikker på at denne adressen var i bruk. Vedkommende bekreftet å nylig ha korrespondert med Song på samme adresse.

Jeg kontaktet også flere forskere ved NUDT og andre kinesiske institusjoner, som har vært medforfattere sammen med innvekslingsstudenten. Dette inkluderer personene oppført som medforfatter på innvekslingsstudentens profil på et nettsted for forskere. Ingen av disse har besvart mine henvendelser.

Dagbladet opprettet en profil på et nettsted for forskere, for på den måten å kunne kontakte kandidaten via direkte melding. Dette krevde dokumentasjon på tilknytning til en akademisk institusjon, og måtte derfor gjøres gjennom en kollega som tilknytning til et lærested.

Ingen av forskerne på norsk side blir personlig utsatt for kritikk i noen av sakene. I juni valgte jeg likevel å kontakte samtlige medforfattere av samtlige artikler på norsk side for å gi dem muligheten til å kommentere. Den eneste som svarte, var en forsker som hevdet å ikke ha hatt noe å gjøre med artikkelen hen sto oppført som medforfatter av. Jeg kontaktet artikkelens korresponderende forfatter i et forsøk på å komme til bunns i saken. Vedkommende besvarte aldri min henvendelse.

Kinas ambassade i Oslo har fått adgang til samtidig imøtegåelse i alle saker hvor det framsettes påstander om kinesisk etterretningsvirksomhet.

6.2 Identifisering

I kjernen av hovedsakene står to artikler som er publisert åpent i fagfellelevurderte vitenskapelige tidsskrifter.

Identifiseringen av Song begrunnes med at han er høyt på strå i det kinesiske militæret, og er en offentlig og synlig representant for både NUDT og kinesisk militær forskning for øvrig i kinesiske medier.

Innvekslingsstudenten og de ansatte ved NTNU og Equinor som var innvekslingsstudentens medforfattere, er anonymisert. Denne anonymiseringen er ikke absolutt. De har publisert med Song i åpne vitenskapelige tidsskrifter, og disse er det mulig å finne på nettet.

Dagbladet har via henholdsvis Equinor og NTNU bedt om at dette formidles til dem det gjelder, slik at de er innforstått med dette. Vi har også bedt om at de gjøres kjent med de [sterke påstandene fra Tom Røseth](#), hovedlærer i etterretning ved Forsvarets høyskole.

Dagbladet kan ikke slå fast at den tidligere innvekslingsstudenten har brukt data på en urettmessig måte eller utført etterretningsaktiviteter – bare formidle at [eksperter mener](#) at risikoen for dette er høy. Det taler imot identifisering.

6.3 Dilemma: Publisere liste over vitenskapelige artikler?

Tidlig i arbeidet med den første saken vurderte vi å publisere hele lista over de omtalte vitenskapelige artiklene. Dette ville kunne føre til tips fra personer med relevant fagkunnskap, tenkte jeg. På den andre siden ville det også kunne oppleves som en belastning for de aktuelle forskerne på norsk side – som i praksis ville bli navngitt alle som en.

Denne avgjørelsen var vanskelig. Forskerne hadde – som NTNU gjentatte ganger understreket – publisert i åpne tidsskrifter. Artiklene, og hvem som har skrevet dem, er å regne som offentlig informasjon. Men det er ikke dermed sagt at det er riktig å publisere denne informasjonen i sammenheng med kraftig kritikk mot NTNU.

Spørsmålet var om betydningen av artiklenes konkrete innhold – og de potensielle gevinstene ved videre tips – veide tyngre enn hensynet til de enkelte forskerne.

Konklusjonen jeg landet på i juni var at dette ville plassere enkeltpersoner i sentrum av en sak der alle kritiske uttalelser retter seg mot en institusjon. Dessuten var innholdet av minimal relevans for så å si alle lesere uten høy realfaglig utdanning. Derfor valgte vi å la være. Av samme årsak er artiklene ikke navngitt eller lenket opp i denne rapporten.

7 Kildevern

Enkelte deler av arbeidet med denne saken har vært av en slik karakter at verken opplysningene som framkom eller kildene til opplysningene kan publiseres i noen form.

Disse opplysningene tilfører ikke ny kunnskap om saken, men er egnet til å underbygge det som ellers framkommer fra åpne kilder.

8 Motstand

Så å si all dialog med NTNU knyttet til disse sakene har foregått skriftlig via e-post. Med unntak av et par e-poster direkte fra dekan Ingrid Schjølberg, er alle svar og sitater gitt via kommunikasjonsavdelingen.

2. desember rettet Dagbladet en forespørsel til NTNU om en bakgrunnssamtale med dekan Ingrid Schjølberg. Denne ble avslått via kommunikasjonsavdelingen med følgende begrunnelse:

«Ingrid Schjølberg mener at etter at Dagbladet nå har publisert tre (antagelig snart fire) artikler om innvekslingsstudent [navn fjernet] opphold ved NTNU så har hun ikke noe mere å tilføye om denne saken. Hun ønsker derfor ikke å stille opp til en bakgrunnssamtale».

Også den ansatte ved NTNU som var medforfatter sammen med innvekslingsstudenten av slo via kommunikasjonsavdelingen å stille til en bakgrunnsamtale.

Dette har gjort løpende oppfølgingsspørsmål og kontroll av opplysninger til en omstendelig og tidkrevende prosess.

På grunn av sakens faglig kompliserte natur – og fordi sakens forhold ligger flere år tilbake i tid – er det få tilfeller hvor Equinor har kunnet besvare spørsmål på stående fot. Selv om Equinors informasjonssjef Sissel Rinde har gjort seg tilgjengelig for muntlige telefonintervjuer hele veien, kom svarene som regel noen timer seinere, eller dagen etter, etter at Rinde hadde forhørt seg med rette vedkommende.

NTNUs innvekslingsstudent har oppholdt seg ved universitetet i halvannet år. Til tross for dette mener NTNU at ingen hos dem kan si noe om hvorvidt personer på bilder er den tidligere innvekslingsstudenten.

På et tidspunkt i desember begynte samtlige ansatte ved det aktuelle instituttet å konsekvent henvise til instituttleder. Instituttleder henviste konsekvent til dekan Ingrid Schjølberg – som svarte via kommunikasjonsavdelingen.

Dagbladet er i en pågående innsynsprosess mot NTNU i denne saken. Dagbladet ba 15. desember om innsyn i all korrespondanse mellom NTNU/NTNUs ansatte og kinesiske National University of Defense Technology (NUDT)/NUDTs ansatte omhandlende innvekslingsoppholdet til doktorgradskandidaten.

I svaret – som kom 10. januar – framkom det at deler av den aktuelle korrespondansen på tidspunktet før innvekslingsoppholdet «er utført av tidligere instituttleder som ikke lenger er ansatt ved NTNU. Denne korrespondansen er gjort på e-post, er ikke ansett å være arkivverdig, og er derfor slettet fra NTNUs systemer».

NTNU oppgir at de ikke er i besittelse av noen kontaktinformasjon til den tidligere innvekslingsstudenten utover NUDT-e-postadressen som er oppgitt i de vitenskapelige artiklene. Dette til tross for at innvekslingsstudenten oppgir en privat e-postadresse i sammendraget til en presentasjon holdt sammen med en ansatt ved NTNU, og at det var korrespondanse mellom NTNU og innvekslingsstudenten på sistnevntes personlige e-postadresse før innvekslingsoppholdet, ifølge svaret på innsynsbegjæringen 10. januar.

Dagbladet har vært i direkte kontakt med National University of Defense Technology. De av slo å hjelpe oss på noen måte.

9 Spesielle erfaringer

9.1 Oversettelse

Samtlige tekstutdrag som er sitert i [saken om Song Junqiang](#) er oversatt av mer enn én oversetter, for å helgardere mot feil og misforståelser.

Oversettelsene er sammenliknet, og små diskrepanser og nyanseforskjeller er diskutert med oversetterne for å finne fram til den riktigst mulige oversettelsen.

Tett dialog med flere kilder med kinesiskspråklig kompetanse – i noen tilfeller i kombinasjon med annen faglig kunnskap – har vært avgjørende for sakens framdrift.

9.2 Evig eies kun det arkiverte

Da NUDTs nettsider ble utilgjengelige, forsvant en viktig kilde til informasjon. Dette førte også til erkjennelsen om at alle åpne kilder i sakskomplekset når som helst kunne forsvinne, og at alt av vesentlighet må arkiveres, slik at det kan lenkes opp som permanente lenker i publiserte artikler. I arbeidet med denne saken har jeg arkivert godt over hundre kinesiske nettadresser ved hjelp av den digitale arkivtjenesten archive.ph.

Før jeg begynte med dette, lagret jeg de relevante nettsidene i PDF-format og som nettsider i Google Chrome. Innsikten om at alt burde arkiveres som permanente lenker kom ikke raskt nok til at en av hovedkildene – artikkelen i [China National Radio](#) – forsvant. Heldigvis var den fremdeles tilgjengelig i sin helhet via Googles øyeblikksbilde, slik at denne nettsiden kunne arkiveres.

I visse tilfeller har jeg vist til nettsider arkivert som kilder i kinesiske nettencyclopedier. All den tid disse er arkivert ved hjelp av kinesiske løsninger, og ikke kjente aktører som Wayback Machine, har jeg vært ekstra kritisk til disse kildene, og ikke gjengitt informasjon fra disse som ikke understøttes av flere andre åpne kilder.

Som det framkommer i [saken om Song Junqiang](#), ga søk i arkiverte kilder også mye nyttig informasjon. Ved hjelp av Wayback Machine, archive.ph og liknende tjenester kunne jeg tidlig stadfeste at Songs militære tilknytninger var tonet ned eller redigert vekk i sin helhet fra flere nettsider i løpet av de siste åra.

Eksplisitt omtale av Song med tittelen generalmajor er i flere tilfeller fjernet fra nettet, og var kun tilgjengelig via digitale arkivtjenester. I flere kinesiske medier og [pressemeldinger](#) omtales han imidlertid åpent med tittelen.

Så vidt jeg kan se er enhver skriftlig omtale av Song som generalmajor i dag fjernet fra NUDTs nettsider. Likevel er han avbildet i uniform med generalstjerne – som i [artikkelen om en forelesning han skal ha holdt i fjor](#), og artikkelen der han er avbildet med en doktorgradskandidat. Song var også fremdeles avbildet i uniform på den åpne nettsiden til NUDTs [«Alumni Page»](#) da sakene ble publisert.

9.3 Datasikkerhet

Datasikkerhet har vært et tema under arbeidene med denne saken, blant annet på grunn av forholdene knyttet til WeChat beskrevet under 3.3.2.

I arbeidet har jeg brukt to telefoner, og holdt ulike innlogginger atskilt. Apper som er forbundet med potensiell risiko er installert på en annen enhet enn den som er brukt til andre deler av arbeidet. Jeg har også brukt to laptopper – og har praktisert samme forholdsregler med hensyn til disse.

9.4 Eksportkontroll

Både [PST](#) og [FFI](#) har trukket fram eksportkontrollregelverket i uttalelser i dette sakskomplekset. Eksportkontrollregelverket slår fast at visse varer, teknologier, tjenester – og kunnskap – ikke kan eksporteres fra Norge uten lisens utstedt av Utenriksdepartementet.

11. november i fjor ble en tidligere professor ved NTNU dømt til åtte måneders fengsel, hvorav fire betinget, for blant annet overtredelse av eksportkontrollloven. Saken er anket.

Kunnskapsoverføringer er omfattet av [eksportkontrollforskriften](#). «Selve forskriftsteksten inneholder imidlertid ikke begrepet «kunnskapsoverføring», hvilket har gjort at regelverket er vanskelig å forstå», skriver UD i [et notat om foreslåtte endringer i forskriften](#) som ble sendt på høring i mars i fjor.

Litt på spissen pleier jeg å si at det finnes en håndfull mennesker i Norge som forstår eksportkontrollregelverket fullt ut – og de har taushetsplikt. Jeg sikter da til UD's seksjon for eksportkontroll – «Seksjonen der nesten alt er unntatt offentlighet», som Bergens Tidende kalte den i sin metoderapport om «Salget av Bergen Engines».

Seksjon for eksportkontroll hadde [allerede i den første saken](#) opplyst på generelt grunnlag at de ikke kan kommentere enkeltsaker, «med henvisning til sin lovpålagte taushetsplikt». Jeg lyktes ikke med å oppdrive noen uavhengig juridisk ekspertkilde med spesialkompetanse på eksportkontroll i akademien. Jeg snakket med jurister med ekspertise på eksportkontroll, men disse fokuserte på næringslivet, og ikke på kunnskapsoverføringer.

I en [sak publisert 15. januar](#) uttalte sjefforsker Halvor Kippe ved FFI – som også var sakkyndig i den ovennevnte rettssaken mot en tidligere NTNU-professor – at han mener at NTNU «burde rådført seg med UD før man inngikk noe faglig samarbeid» med en NUDT-forsker som oppholdt seg ved NTNU fra 2014 til 2015. Kippe mente at det kunne «komme på tale med catch all-vurderinger og mulig krav om eksportlisens i sammenheng med kunnskapsoverføring».

NTNU svarte at de ikke hadde rådført seg med UD, men at «daværende regler, blant annet for eksportkontroll» så vidt de kunne bedømme hadde blitt fulgt.

I fravær av uavhengige juridiske ekspertkilder som kan kommentere saken med tyngde, blir slike ulike tolkninger av loven stående som ord mot ord.

Kippe nevnte spesifikt at han mente at det var en mulighet for at eksportkontrollforskriftens «catch all-paragraf» kunne komme til anvendelse – den samme bestemmelsen som PST trakk fram i en generell kommentar i [saken om Song Junqiang](#).

[Catch all-paragrafen](#) sier at lisensplikten kan utløses også for varer som ikke er står på de såkalte varelistene over forsvars- og flerbruksvarer. Blant annet gjelder dette «enhver vare, teknologi eller tjeneste som direkte kan tjene til å utvikle en stats militære evne på en måte som ikke er forenlig med vesentlige norske sikkerhets- og forsvarsinteresser».

I juni [uttalte prorektor Tor Grande](#) at NTNU, så vidt han kjenner til, ikke har vært i kontakt med UD forbindelse med noen av de vitenskapelige artiklene Dagbladet har omtalt. Forskningen som lå til grunn for disse artiklene er så vidt NTNU kjenner til ikke lisenspliktig, ifølge Grande.

Dagens praktisering av regelverket har «overlatt mye ansvar» til institusjonene, ifølge [Utenriksdepartementet](#):

«Utdannings- og forskningsinstitusjoner vurderer og beslutter i stor grad selv om kunnskapsoverføring i forbindelse med opptak og arbeidsforhold eller annen deling av informasjon, er i tråd med eksportkontrollregelverket og de føringer som har blitt gitt i retningslinjene for kontroll av kunnskapsoverføring.»

UD avgjør i tvilstilfeller – men det er i stor grad utdanningsinstitusjonens ansvar å vurdere hva som er et tvilstilfelle, og dermed om det er nødvendig å rådføre seg med UD.

Gjør de ikke det, blir saken heller ikke vurdert av UD – og blir stående uten et «fasitsvar» fra myndighetene (med mindre den for eksempel blir gjenstand for domstolsbehandling).

Dette gjør det utfordrende å ettergå slike juridiske uenigheter.

10 Etterspill

Sakene har utløst en rekke reaksjoner fra politikere og eksperter. Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har uttalt seg to ganger ved Per Marius Frost-Nielsen, seniorrådgiver og analytiker i PST Trøndelag.

- [PST uttalte på generelt grunnlag](#) at dersom «et forskningsmiljø i Norge har samarbeid med forskere i land Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, og kommer til kunnskap om at de utenlandske forskerne eller deres nærmeste overordnede i hjemlandet har militær grad og at deres tidligere eller nåværende forskning direkte understøtter for eksempel drift av masseødelegglesesvåpen, så er det svært relevant å vurdere bruk av catch all-paragrafen».
- [PST uttalte seinere](#), med henvisning til saken om Song Junqiang, at «denne saken viser at utfordringene er ganske store, og at det er mye arbeid som gjenstår».
- Tom Røseth, hovedlærer i etterretning ved Forsvarets høyskole, [uttalte at han mener at det framstår som at det er «høy risiko»](#) for at innvekslingsstudenten «kan instrueres til å utføre etterretningsaktiviteter i kraft av kinesisk sikkerhetslov». Det kan heller ikke utelukkes at han var sendt til Norge på et direkte etterretningsoppdrag fra kinesiske myndigheter, framholdt Røseth. Kinas ambassade i Oslo avviste anklagene som «grunnløse mistanker».
- Forsker Ståle Ulriksen ved Sjøkrigsskolen og Kina-kjenner Torbjørn Færøvik [omtalte forsker-til-forsker-samarbeidene mellom NUDT og NTNU som «forkastelig»](#). Færøvik omtalte seinere saken om Song Junqiang som [«ytterst kritikkverdig»](#).
- [Forsker Ina Holst-Pedersen Kvam ved Sjøkrigsskolen](#) uttalte seg sterkt kritisk om delingen av Equinors data med NTNUs innvekslingsstudent. Det samme gjorde [administrerende direktør Øyvind Husby i IKT-Norge](#).
- [Stortingstingsrepresentanter fra SV, MDG, Frp og Venstre uttalte seg sterkt kritisk om saken](#) om Song Junqiang. «En del institusjoner må ta innover seg disse nye sikkerhetspolitiske utfordringene. Også NTNU», uttalte [Høyre-leder Erna Solberg](#).
- [Forskningsminister Ola Borten Moe slo fast](#) at NTNU hadde samarbeidet med det kinesiske militæret da de tok imot innvekslingsstudenten fra NUDT. Det var imidlertid helt greit, mente han – gitt at NTNU var bevisst på at det var det de gjorde, og hadde agert deretter.
- Borten Moe framholdt også at det må legges til grunn at «all informasjon, all teknologi, all kunnskap og all kompetanse» som er delt med innvekslingsstudenten, har blitt delt med det kinesiske forsvaret – og at kandidaten selv må ansees som «en representant for den kinesiske forsvarsmakten». Det la han til grunn at NTNU hadde tatt høyde for. Kinas ambassade i Oslo avviste kritikken.
- [Sjef forsker Halvor Kippe ved FFI uttalte](#) at han mener et av forskningssamarbeidene Dagbladet omtalte i den første saken kan ha militære anvendelser, og at samarbeidet kunne være lisenspliktig etter catch all-paragrafen. NTNU framholdt at det var snakk om grunnforskning, og at «dåværende regler, blant annet for eksportkontroll», så vidt de kunne bedømme, ble fulgt.

Vedlegg: Artikkelliste

Arbeidet har ført til følgende avsløringer, med tilhørende oppfølgere.

- [NTNU-forskere jobber med kinesisk forsvarsuniversitet](#) (01.07.2022)
 - [Ekspert: – Forkastelig](#) (01.07.2022)
- [Delte Equinor-data: – Sterkt kritikkverdig](#) (16.11.2022)
 - [Ekspert: Gir informasjon om norsk sokkel](#) (16.11.2022)
 - [– Et gigantisk rødt flagg](#) (20.11.2022)
- [Kinesisk general veiledet forsker i Norge](#) (30.12.2022)
 - [Ekspert slår spion-alarm](#) (30.12.2022)
 - [– Ytterst kritikkverdig](#) (03.01.2023)
 - Kommentar ved Sondre Hansmark: [Spioner som elsker Norge](#) (04.01.2023)
 - [– Alle varsellamper bør blinke](#) (04.01.2023)
 - [– Må lære mer](#) (07.01.2023)
 - [– Har tillit til rektor](#) (08.01.2023)
 - [Kina og sikkerhet: – Vanskelig](#)
- [– Burde rådført seg med UD](#) (15.01.2023)

DOKUMENT

De siste sju åra har NTNU-forskere publisert flere artikler sammen – Kan utfordre norske sikkerhetsinteresser, mener forskningsleder ved

JOHANNES FJELD

jtf@dagbladet.no

Siden 2015 har internasjonale vitenskapelige tidsskrifter publisert 15 forskningsartikler hvor forskere ved NTNU er oppført som medforfattere sammen med forskere fra eller tilknyttet det kinesiske universitetet National University of Defense Technology (NUDT).

Det viser en gjennomgang utført av Dagbladet. Flere av artiklene er resultatet av forskning av og med NUDT-forskere som NTNU bekrefter at har oppholdt seg hos dem i Norge, enten som gjesteforsker eller ph.d.-kandidat på utveksling.

Det kinesiske universitetet er siden 2015 underlagt amerikanske sanksjoner på grunn av sine supercomputere. USA mener at de brukes i Kinas atomvåpenprogram, ifølge deres offisielle føderale register.

Artiklene handler om alt fra geofysikk og grafikk-prosessorer til støymåling og trafikkovervåkning.

– Det er forkastelig. Norges holdning til Kina er generelt altfor slapp når det gjelder risikoer knyttet til forskningssamarbeid. Jeg synes definitivt det er veldig problematisk, sier forsker og høyskolelektor Ståle Ulriksen ved Sjøkrigsskolen til Dagbladet.

Forskere ved kinesiske forsvarsuniversiteter har ett mål, ifølge Ulriksen: Å skaffe seg kunnskap som kan brukes av Kinas forsvar.

UNDERLAGT MILITÆRKOMMISSJON

NUDT ble grunnlagt under navnet People's Liberation Army (PLA) Military Academy of Engineering i 1953. PLA – Folkets frigjøringshær – er Kinas væpnede styrker.

Universitetet er direkte underlagt Den sentrale militærkommissjon i Kina, og har følgende motto, ifølge sin egen nettside:

«Vær ledende i dyd og kunnskap; styrk de væpnede styrker og nasjonen».

NTNU-FORSKERE JOBBER MED KINESISK FORSVAR

med forskere ved et universitet direkte underlagt Kinas forsvar. FFI. – Åpen forskning uten noen åpenbar militær nytte, svarer NTNU.

Eller som det heter i en offisiell rekrutteringsvideo for universitetet:

«Blås i hornet i frontlinjen, og start byggingen av en hær i verdensklasse.»

– NTNU har ingen institusjonell samarbeidsavtale med NUDT. Publikasjonene som Dagbladet viser til er et resultat av forsker-til-forskersamarbeid. I de vitenskapelige artiklene har flere forskere hos oss vært medforfattere sammen med forskere fra NUDT og forskere fra flere andre universiteter internasjonalt.

Det skriver Tor Grande, prorektor for forskning og formidling ved NTNU, i en e-post til Dagbladet.

Han framholder at artiklene, så vidt NTNU kan se, dreier seg om «åpen forskning, uten noen åpenbar militær nytte».

En av forskerne på norsk side hevder overfor Dagbladet at han aldri har samarbeidet med NUDT, og at han ikke kjente til artikkelen han står oppført som medforfatter av før Dagbladet sendte den til ham.

Forskeren sier også at han ikke kjenner noen av de

andre medforfatterne, og at han ikke vet hvordan navnet hans har endt opp i artikkelen. Artikkelens korresponderende forfatter har ikke besvart Dagbladets henvendelse.

– HØYBORG FOR FORSVARSTEKNOLOGI

Amerikanske Emily Weinstein forsker på Kina og teknologisk konkurranse ved tenketanken Center for Security and Emerging Technology og ved Atlantic Councils forskningssenter Global China Hub.

– Hvis du samarbeider med NUDT, samarbeider du med det kinesiske militæret. Det handler ikke engang om «tette bånd». NUDT er en del av Folkets frigjøringshær, sier hun til Dagbladet.

Også Jeroen Groenewegen-Lau mener at å samarbeide med NUDT er ensbetydende med å samarbeide med Kinas forsvar.

– De går ikke med gevær, men de er i militærets tjeneste, sier han til Dagbladet.

Groenewegen-Lau er Kina-ekspert og pro-

SVARER: – Ettersom dette er åpen forskning, har vi ikke sett grunn til å avklare artiklene med UD. Så vidt vi kan bedømme har vi opptrådt i samsvar med den nåværende eksportkontrollforskriften, skriver prorektor Tor Grande ved NTNU. Foto: Ole Martin Wold

ARSUNIVERSITET

DOKUMENT

MODERNISERING: – Vi skal vie livene våre til moderniseringen av det nasjonale forsvaret, sier en stemme i voice-over i en offisiell rekrutteringsvideo for NUDT. Skjermdump: Rekrutteringsvideo for National University of Defense Technology

gramsjef for vitenskap, teknologi og innovasjon ved The Mercator Institute for China Studies i Tyskland.

– De er en del av det kinesiske forsvaret. De er forskningsinstituttet til Kinas forsvar. Vi kan ikke si: «De er forskere, de må bare operere under uheldige omstendigheter». Nei. De er virkelig del av en organisasjon organisert rundt militære mål. Det er oppdraget deres, og det er slik finansieringen deres er strukturert.

På NUDTs engelske nettsider kan man lese at universitetets vedtekter skal ha blitt utstedt av formann Mao Zedong personlig.

Ifølge nettsida besøkte president Xi Jinping universitetet i 2013 og holdt en «viktig tale».

I talen stadfestet han ambisjoner om å gjøre NUDT til et «universitet i verdensklasse med kinesiske militære egenskaper».

– Vi bestreber oss på å gjøre universitetet til en høyborg for trening av nytt militærpersonell av høy kvalitet, og for uavhengig utvikling av nasjonal forsvarsteknologi, sa den kinesiske presidenten.

Universitetet skryter også av å tilby sine studenter «krevende militær trening».

– Treningsbrigader opprettes i henhold til hærens system, for å utsette nyrekrutterte studenter for intensiv militær og politisk trening, kan man lese på universitetets nettside.

Studenter kan delta i årlige «militære konkurranser», med mål om å utvikle «tapperhet og jernvilje». «Skyting» listes blant aktivitetene som tilbys.

– Ved NUDTs skytebane finner vi «bakgården» vår. Her er ofte lyden av skuddsalver akkompagnert av kvitring fra forskrekkede fugler, en vakker musikalsk sats unik for NUDT, kan man lese på universitetets kinesiske nettside.

Yanqing Ye, en løytnant i Folkets frigjøringshær (PLA)

«HVIS DU SAMARBEIDER MED NUDT, SAMARBEIDER DU MED DET KINESISKE MILITÆRET. DET HANDLER IKKE ENGANG OM «TETTE BÅND».

EMILY WEINSTEIN, forsker på Kina og teknologisk konkurranse

med tilknytning til NUDT, ble i 2020 oppført på FBIs «Most Wanted»-liste, anklaget for spionasje.

– UHELDIG

Ye skal ha jobbet for PLA i USA under påskudd av å være student. Dette skal ha skjedd i samarbeid med to professor ved NUDT, som også var høytstående PLA-offiserer, ifølge Det amerikanske justisdepartementet.

– Det er ganske sjokkerende hvor mange eksempler på samarbeid med dette kinesiske militære forskningsinstituttet dere har funnet, sier Ulriksen ved Sjøkrigsskolen.

Joakim Flathagen er forskningsleder ved Forsvarets forskningsinstitutt.

Dagbladet har forelagt en av de 15 artiklene for ham. Han er tydelig på at han ikke umiddelbart ser for seg at innholdet i artikkelen kan ha militære anvendelser.

Likevel mener han at samarbeidet kan utfordre norske sikkerhetsinteresser.

– Jeg mener at dette er uheldig, og at NTNU bør se seg om etter andre samarbeidspartnere. Teknologisk samarbeid med dette universitetet er beheftet med en del utfordringer, sier han til Dagbladet.

Flathagen understreker at de aktuelle artiklene ikke nødvendigvis representerer et problem i seg selv.

– Dette er kunnskap som er i allmennheten. Hvordan dette samarbeidet har foregått, kan jeg ikke si noe om. Men totaliteten av et mer omfattende samarbeid vil være utfordrende, gitt at dette universitetet jobber for den kinesiske hæren.

SIVILMILITÆR FUSJON

Kina har lenge operert med en uttalt strategi kalt «sivil-militær fusjon».

Målet, ifølge USAs utenriksdepartement, er å gjøre Kinas forsvar til verdens mest avanserte, ved å «eliminere barrierene mellom Kinas sivile forskning og kommersielle sektor, og dets militære og forsvarsindustrielle sektor.»

Eller som det heter i rekrutteringsvideoen:

– Vi bruker pennen til å smi sverdet.

Internasjonale akademiske samarbeid er en integrert del av denne strategien, ifølge den australske tenketanken Australian Strategic Policy Institute (ASPI).

NUDT er hovedkilden til kinesiske militærforskere i utlandet, ifølge tenketanken, som kartlegger forbindelser mellom kinesiske universiteter og forsvarret gjennom prosjektet Chinese Defense University Tracker.

ASPI omtaler NUDT som «Folkets frigjøringshærs fremste institusjon for vitenskapelig forskning og utdanning».

I mai skrev den danske avisa Politiken at universitetet har publisert mer enn 2200 artikler med europeiske forskere. Avisa har tidligere kartlagt samarbeid mellom NUDT og Danmarks Tekniske Universitet (DTU).

Tidligere NUDT-president Yang Xuejun, som i 2019 ble forfremmet til general i Folkets frigjøringshær, har ifølge ASPI uttalt at universitetet har «høstet store fordeler» knyttet til sivilmilitær fusjon og åpne universitetssamarbeid.

PLA Daily, den offisielle avisa til Folkets frigjøringshær, har omtalt framgangsmåten – å sende kinesiske forskere og studenter ut i verden for å innhente kunnskap – som «å plukke blomster i utlandet for å lage honning i Kina», skriver ASPI-analytiker Alex Joske i en rapport.

– UTFORDRER SIKKERHETSINTERESSER

Flathagen framholder at slike saker er svært vanskelig å vurdere.

– Man kan ta for seg en konkret artikkel, og si at «den

saken er grei». Men nettopp fordi slike saker er så vanskelig å vurdere, vil jeg si at dette samarbeidet er uheldig.

Flathagen har sett nærmere på én av artiklene:

– Artikkelen er ganske typisk for mye av det som publiseres innen sjangeren, i og med at arbeidet ikke er direkte rettet mot noen spesiell anvendelse, ikke er testet gjennom praktiske forsøk, og er på et teoretisk nivå. Ideen som presenteres virker med andre ord å være et godt stykke fra å være praktisk implementerbar.

Med «vesentlig merarbeid» vil det imidlertid trolig finnes praktiske anvendelser for arbeidet innen flere områder, fortsetter han – og nevner blant annet overvåknings-teknologi, miljøovervåking og «smart city»-teknologi.

– Jeg har ikke noen stor bekymring knyttet til kunnskapen som er delt i akkurat denne artikkelen, men generelt mener jeg at det er godt at Utenriksdepartementet har et pågående arbeid for å styrke kontrollen av kunnskapsoverføringer innen academia og at dette blir tydeliggjort i eksportkontrollforskriften.

Flathagen legger til:

– Universitetenes interne kvalitetssikringsrutiner bør være tydelige, slik at det er mulig å ivareta ønsket om samarbeid og akademisk frihet uten at norske forskere knytter seg til samarbeidspartnere og institusjoner som utfordrer Norges sikkerhetsinteresser.

– «Samarbeidspartnere og institusjoner som utfordrer Norges sikkerhetsinteresser». Mener du at NUDT rammes av denne beskrivelsen?

– Ja. Gitt at NUDT har sterk tilknytning til det kinesiske forsvarret bør alt samarbeid gjøres med stor varsomhet – og spesielt når det gjelder teknologifag bør norske forskere se etter samarbeid med andre partnere.

SLIK SVARER NTNU

NTNU er forelagt kritikken som framkommer i denne saken.

– Så vidt vi kan se dreier artiklene seg om åpen forskning, uten noen åpenbar militær nytte, slik forskningsleder Joakim Flathagen også påpeker, skriver prorektor Tor Grande ved NTNU:

Han viser til at artiklene er publisert i tidsskrifter som ligger tilgjengelig på nettet. De inngår dermed i den internasjonale kunnskapsdelingen, sier han.

– Denne type individuelt forsker-til-forsker samarbeid, med offentlig sampublisering, er den vanlige måten å forske og publisere på i academia verden over, skriver han videre.

Det legges sjelden begrensninger på denne typen samarbeid, verken fra myndighetenes eller universitetenes side, ifølge Grande.

– For eksempel har norske myndigheter vært tydelige på at forsker-til-forsker-samarbeidet med russiske forskere kan fortsette, selv om Norge og NTNU har frosset kontakten på institusjonsnivå.

– Dette betyr ikke at våre forskere blåøyd skal gå inn i alle samarbeidsrelasjoner med forskere fra andre land. NTNU ønsker å hindre ulovlig kunnskapsoverføring og oppfordrer våre ansatte til å tenke igjennom dette i internasjonalt samarbeid.

Her støtter NTNU seg på råd fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og på faglige vurderinger som gjøres sammen med Seksjon for eksportkontroll i Utenriksdepartementet, skriver Grande.

EKSSPORTKONTROLLFORSKRIFTEN

Eksport av varer, tjenester og kunnskap er regulert av norsk lov i eksportkontrollforskriften. Det betyr at visse varer, teknologi og tjenester ikke kan eksporteres fra Norge uten lisens utstedt av Utenriksdepartementet. Varer som rammes av forskriften deles i to kategorier: Forsvarsrelaterte varer og flerbruksvarer. Sistnevnte er varer med både sivile og militære anvendelser.

Etter dagens praktisering av forskriften er det opp til utdanningsinstitusjonen, basert på gjeldende retningslinjer, å vurdere om eksportkontrollforskriften kan komme til anvendelse i forbindelse med en kunnskapsoverføring – som ved et forskingssamarbeid.

Departementet avgjør i tvilstilfeller om en ytelse er lisenspliktig eller ikke.

I mars sendte Utenriksdepartementet et forslag om endringer i eksportkontrollforskriften på høring.

Hensikten med endringene, ifølge høringsnotatet, er å «tydeliggjøre at eksportkontrollregelverket også omfatter kontroll av visse overføringer av kunnskap med militære anvendelser».

Prorektor Tor Grande skriver at NTNU, så vidt han kjenner til, ikke har vært i kontakt med Utenriksdepartementet i forbindelse med noen av samarbeidene med NUDT.

Forskningen som ligger til grunn for de aktuelle artiklene er så vidt NTNU kjenner til ikke lisenspliktig, ifølge Grande.

– Ettersom dette er åpen forskning, har vi

LEKER KRIG: NUDT-studenter deltar i «militær konkurranse». Skjermdump: NUDTs kinesiske nettside

KRITISK: Kina-ekspert Jeroen Groenewegen-Lau ved The Mercator Institute for China Studies i Tyskland framholder at å samarbeide med NUDT er ensbetydende med å samarbeide med Kinas forsvar. Foto: Marco Urban / MERICS

SKJERMDUMP: Rekrutteringsvideo for National University of Defense Technology.

KRITISK: Forskningsleder Joakim Flathagen ved Forsvarets forskningsinstitutt tydelig på at han ikke umiddelbart ser for seg at innholdet i artikkelen kan ha militære anvendelser. Likevel mener han at samarbeidet kan utfordre norske sikkerhetsinteresser. Foto: Privat

DOKUMENT

«GITT AT NUDT HAR STERK TILKNYTNING TIL DET KINESISKE FORSVARET BØR ALT SAMARBEID GJØRES MED STOR VARSOMHET.»

JOAKIM FLATHAGEN, forskningsleder ved Forsvarets forskningsinstitutt

SKYTETRENING: – Her er ofte lyden av skuddsalver akkompagnert av kvitring fra forskrekkede fugler, en vakker musikalsk sats unik for NUDT, kan man lese på universitetets kinesiske nettside. Skjermdump: NUDTs kinesiske nettside

➔ ikke sett grunn til å avklare artiklene med UD. Så vidt vi kan bedømme har vi opptrådt i samsvare med den nåværende eksportkontrollforskriften. Kina er ikke omfattet av sanksjoner. Tvert imot, påpeker Grande, har samarbeid mellom Kina og Norge gjennom mange år har vært et høyt prioritert område for norske myndigheter.

– Samtidig tar vi advarslene fra PST på alvor om at statlige aktører i Kina og noen andre land fordekt kan forsøke å gjennomføre anskaffelser med militær anvendelse fra norske kunnskapsmiljøer. Men NTNU driver i all hovedsak med sivil forskning og det ligger ingen hemmelig kunnskapsoverføring i vitenskapelige artikler som publiseres åpent.

– SIVIL FORSKNING

I sin nasjonale trusselvurdering for 2021 advarte PST om at stater kan søke å utnytte norske utdannings- og forskningsinstitusjoner gjennom ulovlig kunnskapsoverføringer. Kina ble nevnt blant landene som utgjør den største trusselen.

«Det er etter hvert svært mye sivil teknologi som også kan brukes til militære formål. Dette gjør det krevende å vite om teknologien kan utnyttes på måter som er i strid med regelverket», heter det i årets trusselvurdering.

– Vi ser også at samarbeid med Kina har en politisk dimensjon. Her retter vi oss etter norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Per i dag har vi ikke fått noen signaler om at vi bør begrense vårt samarbeid med kinesiske universiteter, skriver Grande.

NTNU har mange stipendiater fra Kina og andre land – og ingen database som viser hvor de har sin grunnutdannelse fra, forklarer prorektoren.

– Selv om NUDT har «Defence» i navnet så driver de, etter hva vi har forstått, også med sivil forskning og utdanner kandidater til næringslivet. Slik sett skiller ikke NUDT seg vesentlig fra andre kinesiske universiteter. Alle læresteder i Kina er underlagt myndighetene og dette er vi bevisst på i vårt samarbeid med dem.

– BEVISST UTFORDRINGENE

Grande viser til forslaget om endringer i eksportkontrollforskriften.

– Utenriksdepartementet har tidligere i år foreslått innstramminger i denne forskriften, men dette har ennå ikke tredd i kraft. Blir regelverket endret, så vil vi selvfølgelig rette oss etter det.

– Ser dere selv noen problematiske sider ved å samarbeide med NUDT?

– Internasjonal kunnskapsdeling er i utgangspunktet et gode. Gjennom Panorama-strategien har regjeringen definert Kina som et land som er særlig interessant for Norge og hvor målet er å øke samarbeidet om forskning, høyere utdanning og innovasjon.

– I tråd med dette har NTNU gjennom flere tiår utviklet gode og verdifulle relasjoner med gode fagmiljøer i Kina.

Grande framholder at samarbeidet er «godt regulert, gjennomsliktig og basert på stor grad av akademisk frihet».

– Vi er også glade for å ha mange dyktige studenter og medarbeidere fra Kina ved vårt universitet.

På den andre siden:

– Samtidig skal vi ikke være naive. Vi er bevisst på utfordringene som følger med dette samarbeidet og restriksjonene som ligger i eksportkontrollregelverket.

– Om norske myndigheter skulle komme til at det er nødvendig å stramme inn på samarbeidet noen av våre forskere har med forskere ved NUDT, eller andre kinesiske universiteter, så vil vi ta hensyn til dette.

Seksjon for eksportkontroll ved Utenriksdepartementet opplyser på generelt grunnlag overfor Dagbladet at de ikke kan kommentere enkeltsaker, med henvisning til sin lovpålagte taushetsplikt.

AKADEMIA FÅR INSENTIVER

I sin årlige, åpne trusselvurdering for 2022, Fokus, skriver E-tjenesten følgende:

– Den siste tiden har Kommunistpartiet særlig strammet grepet om teknologiselskap. Videre bidrar strategien for sivilmilitær fusjon til at grensen mellom sivile og militære virksomheter blir utydelig. Sivile aktører i næringsliv og akademia får incentiver for å bidra i utvikling av teknologi for militære bruksområder.

Videre heter det at «full utnyttelse av ny høyteknologi i PLA (Folkets frigjøringshær, red.anm.) fordrer tett integrasjon med sivil sektor og vil avhenge av Kinas evne til å implementere strategien for militær-sivil fusjon».

– Strategien skal bidra til å sikre en gjennomgripende modernisering av PLA. Ambisjonen er å utnytte forskning og teknologi i sivil sektor på militære bruksområder og samtidig gi sivil sektor tilgang på ressurser og kompetanse fra forsvarsindustrien.

- REVOLUSJONERENDE SLANKEMEDISIN

Dagbladet

ØKER
MEST

Mandag 2. januar 2023

Nr. 1. Uke 1. 154. årgang. Løssalg kr 42,00

**Tilgjengelig
i Norge
fra i dag**

SIDE 22 OG 23

Ekspert advarer etter Kina-avsløring:

SLÅR SPION- ALARM

Tom Røseth

Song
Junqiang

SIDE 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 OG 13

Kina: – Grunnløse mistanker

**– Fanget av
krigen han
sjøl har
skapt**

SIDE 16 OG 17

Vladimir
Putin

Casper Ruud fikk folkets idrettspris

VANT OVER
Haaland og
Ingebrigtsen

SIDE 24 OG 25

Foto: Shutterstock / NTB

Foto: Alexey Danichev, Sputnik, Kremlin Pool Photo / AP / NTB

Foto: Lars Eivind Bones og NTB

Prisene gjelder uke 1 2023. Forbehold om utsolgt og trykkfeil.

Tilbud
7⁹⁰

COOP MEGAS NYGRILLEDE
KYLLINGVINGER/-LÅR/
BUFFALOWINGS
Pr hg. Pr kg 79,00

Tilbud
24⁹⁰

BIOLA
Utvalget kan variere. 1000 g. Pr stk

Tilbud
299

SALMA LOIN
Fersk. Pr kg

Tilbud
109

LAMBI TOALETTPAPIR 24 STK
Hvitt. Pr pk. Pr 100 m 22,05

coop
mega

7 022070 000110

KINA OG NTNU

MILITÆR: Song Junqiang er professor ved National University of Defense Technology i Kina, og generalmajor i Folkets frigjøringshær.

Kinesisk generalmajor var hovedveileder for doktorgradskandidat på innveksling ved NTNU. Ifølge kinesiske medier har han utviklet systemer tatt i bruk av forsvarsavdelingen som kontrollerer Kinas atomvåpenarsenal.

**KINESISK
VEILEDDET FOR**

TRONDHEIM / OSLO (Dagbladet):

Som en som arbeider med forsvarsteknologi, må jeg alltid være lydig overfor partiet og følge partiet, og jeg må huske på det president Xi har betrodd meg til å gjøre.

Det sier professor Song Junqiang i en artikkel fra det statlige kinesiske nyhetsbyrået Xinhua, som blant annet er publisert på de offisielle nettsidene til Folkerepublikken Kinas statsråd – landets regjering.

I midten av november avslørte Dagbladet at en kinesisk doktorgradskandidat tilknyttet universitetet National University of Defense Technology (NUDT) fikk tilgang til konfidensielle Equinor-data gjennom en avtale mellom Equinor og NTNU.

NUDT er direkte underlagt Den sentrale militærkommisjon i Kina, ifølge sine egne nettsider.

Kandidaten var innvekslingsstudent ved NTNU fra vinteren 2017 til våren 2019. Under hele perioden hadde han en kinesisk NUDT-professor som hovedveileder, opplyser dekan Ingrid Schjølberg ved NTNU til Dagbladet.

Professoren heter Song Junqiang – eller Junqiang Song, avhengig av om du skriver familienavnet først

Dagbladet *Tips oss* TRONDHEIM

Johannes Fjeld
jtf@db.no
+47 926 971 07

Henrik Einangshaug
henrik.einangshaug@db.no
+47 469 588 83

(som er vanlig på kinesisk) eller sist.

Dagbladet kan i dag avsløre at han er en høyt dekorert offiser i det kinesiske forsvaret.

Song har graden generalmajor, og har utviklet systemer tatt i bruk av forsvarsavdelingen som kontrollerer Kinas arsenal av atomvåpen, ifølge kinesiske medier og nettsider tilknyttet Kinas kommunistparti.

– Det at han er veileder for en kinesisk student i Norge, gjør at det framstår som at ph.d.-studenten har foresatte i Kina som har interesser som kan bety en sikkerhetsutfordring.

Det sier Tom Røseth, hovedlærer i etterretning ved Forsvars høgskole, i et intervju med Dagbladet.

På nettsiden til den engelskspråklige forskningsdatabasen IEEE Xplore kan man

lese at Song er professor ved to institutter eller «college» ved NUDT – College of Computer og College of Meteorology and Oceanography – og at de faglige interessene hans inkluderer numerisk værvarsling og høytytelsesberegninger.

Stjerner på skuldrene

Song er avbildet i dressjakke på IEEE Xplore nettside, som viser informasjon hentet fra en vitenskapelig artikkel publisert i 2019.

Ikinesiskspråklige kilder kan man imidlertid lese en langt mer utfyllende CV.

Her er Song ofte avbildet i militær uniform. På et bilde publisert i den kinesiske avisa Hunan Daily i 2013 kan man se Song med fire små stjerner på skulderen.

Tom Røseth, hovedlærer i etterretning ved Forsvarets høgskole, bekrefter overfor Dagbladet at de fire stjernene betyr at Song på tidspunktet da dette bildet ble tatt var brigader (eller Da xiao, «senioroberst») i Folkets frigjøringshær.

Tre år seinere er de fire små stjernene erstattet av én stor, da Song avbildes i den kinesiske avisa The Paper, eid av statseide Shanghai United Media Group. Avisa kontrolleres av Kinas kommunistparti, ifølge The New York Times.

Her omtales han som generalmajor. Det gjør han også i en rekke andre kilder – blant annet i en CV knyttet til en omtale av Song som en «kjent lærer», publisert på NUDTs offisielle hjemmesider og arkivert fra nettet i 2019. ➔

GENERAL SKER I NORGE

NTNU: – NTNU er ikke kjent med hvilke andre roller eller sidegjøremål Song hadde i den aktuelle perioden, sier dekan Ingrid Schjølberg ved NTNU til Dagbladet.

KINA OG NTNU

«ALLE DERE ER FREMRAGENDE STUDENTER VED NATIONAL UNIVERSITY OF DEFENSE TECHNOLOGY, OG I DERES DAGLIGE STUDIER MÅ DERE TENKE OVER HVORDAN DERE KAN JOBBE FOR Å FORBEDRE STRIDSEVNEN.»

SONG JUNQIANG UNDER EN FORELESING, ifølge NUDTs nettsider

→ – Vingene over navnet på den kinesiske uniformen beskriver hvor i forsvaret de kommer fra. Dette er åpenbart en generalmajor i landstyrkene i Folkets frigjøringshær. Det er ingen tvil rundt verken grad eller tilhørighet på denne personen, sier Tom Røseth til Dagbladet.

– Så dette er en mann som er høyt på strå i Folkets frigjøringshær?

– Ja. En generalmajor i landstyrkene er absolutt høyt på strå og høyt oppe i det kinesiske militæret. Det er ganske få generalsnivåer i Kina nå, etter en omorganisering de siste åra. En general er helt klart en forsvarstopp.

Henrik Stålhane Hiim er førsteamanuensis ved Institutt for forsvarsstudier ved FHS og ekspert på kinesisk sikkerhetspolitikk.

Hiim er forelagt flere bilder av Song hentet fra kinesiske medier. Også han bekrefter overfor Dagbladet at skuldermerket til personen på bildene indikerer at vedkommende har den militære graden Shao jiang, eller generalmajor.

Samme bilde

Bildet som er brukt av Song i NUDT-teksten hvor han omtales som generalmajor, finner vi igjen i en internasjonalt publisert vitenskapelig artikkel hvor han oppgir samme e-postadresse som i artiklene publisert med NTNU og Equinor.

Song omtales også som generalmajor i en fagfellevurdert vitenskapelig artikkel av Kina-ekspert Frank Jüris ved den estiske tenketanken International Centre for Defence and Security (ICDS), publisert i boka «Russia-China Relations: Emerging Alliance or Eternal Rivals?».

Jüris' artikkel viser til en kinesisk «talent-database» arkivert fra enn nettside som oppgir å være tilknyttet kinesiske myndigheter. Også her omtales Song som generalmajor – med samme bilde.

Bildet dukker igjen opp i forbindelse med omtale av en konferanse om forsvarsteknologi på NUDTs nettsider så seint som i november.

Dagbladet har i flere omganger kontaktet

Song på e-postadressene han oppgir i åpne vitenskapelige publikasjoner. Disse henvendelsene er ikke besvart.

I et forsøk på å verifisere kontaktinformasjonen, har Dagbladet vært i kontakt med forskere som har vært medforfattere sammen med Song.

En forsker ved en kinesisk vitenskapelig institusjon opplyser at e-postadressen Dagbladet oppgir er korrekt, at den den er i bruk og at han nylig har mottatt e-post fra Song på samme adresse.

Dette sier Kinas ambassade

Hovedopplysningene i denne saken, samt kritikken fra Tom Røseth, er forelagt for Kinas ambassade i Oslo.

Dagbladet har også spurt ambassaden om de kan formidle kontakt til Song og den tidligere innvekslingsstudenten.

– Som det aktuelle norske selskapet og institusjonen har uttalt, er det slik at studenten, under sitt opphold i Norge i forskningsøyemed, fikk autorisasjon og tillatelse på forhånd fra norsk side, og brukte relevante data i samsvar med lover og regler. Dessuten er forsknings-

resultatene åpne og transparente.

Det skriver ambassaden i en skriftlig uttalelse til Dagbladet.

– Det vitenskapelige forskningssamarbeidet mellom Kina og Norge tjener interessene til begge sider. Internasjonalt samarbeid bør bygges på lover og fakta, heller enn grunnløse mistanker, for ikke å snakke om utestengelse, konfrontasjon og mentalitet fra Den kalde krigen.

Dette sier PST

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) understreker at de kun kan uttale seg på generelt grunnlag og ikke har anledning til å kommentere detaljer i konkrete saker.

– Dersom et forskningsmiljø i Norge har samarbeid med forskere i land Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, og kommer til kunnskap om at de utenlandske forskerne eller deres nærmeste overordnede i hjemlandet har militær grad og at deres tidligere eller nåværende forskning direkte understøtter for eksempel drift av masseødeleggelssvåpen, så er det svært relevant å vurdere bruk av catch all-paragrafen.

Det sier Per Marius Frost-Nielsen, seniorrådgiver og analytiker i PST Trøndelag, til Dagbladet.

Frost-Nielsen er forelagt den samme informasjonen som NTNU og Equinor i denne saken.

NTNU og Equinor er forelagt Frost-Nielsens uttalelser. Informasjonsdirektør Sissel Rinde i Equinor sier at hun ikke har noen kommentar.

– NTNU er ikke kjent med hvilke andre roller eller sidegjøremål Song hadde i den aktuelle perioden, ut over at han var professor ved NUDT. Forskningsarbeidet til kandidaten har blitt publisert i vitenskapelige artikler som er åpent tilgjengelig for alle interesserte og i et samarbeid og etter avtale med eieren av dataene, Equinor, skriver dekan Ingrid Schjølberg i en e-post til Dagbladet.

– Militær kadett

Innvekslingsstudenten jobbet blant annet med seismiske data fra havbunnen ved Grane-feltet på norsk sokkel i Nordsjøen under oppholdet fra vinteren 2017 til våren 2019. Søk på den tidligere innvekslingsstudentens navn i kinesiske apper og søkemotorer gir Dagbladet treff på to kilder knyttet direkte til NUDT:

Et innlegg som er publisert på universitetets offisielle kinesiske nettside, og det samme innlegget publisert på universitetets verifiserte profil på WeChat – Kinas største sosiale medieplattform.

Innlegget består av tekster som skal være skrevet av NUDT-studenter som nylig har fullført en grad. Tekstene er takkeord til studentenes veiledere.

En av tekstene er signert med samme navn som NTNUs innvekslingsstudent – og adressert til Song.

Det framkommer av takkeordet at ved-

FAKTA

EKSPORTKONTROLL OG «CATCH ALL»

- Eksportkontroll innebærer at visse varer, teknologi og tjenester ikke kan eksporteres fra Norge uten lisens utstedt av Utenriksdepartementet.
- Eksportkontrollforskriftens paragraf 7, også kjent som catch all-paragrafen, slår blant annet fast at lisensplikten gjelder «enhver vare, teknologi eller tjeneste som direkte kan tjene til å utvikle en stats militære evne på en måte som ikke er forenlig med vesentlige norske sikkerhets- og forsvarsinteresser»

«NTNU ER IKKE I D

SONG HADDE I D

INGRID SCHJØLBERG, Dekan ved NTNU

kommende er doktorgradskandidat, og har jobbet med «havforskning», eller «marinvitenskapelig forskning».

Et bilde plassert umiddelbart over teksten viser Song ved siden av en ung mann i uniform.

En tidligere NTNU-ansatt sier til Dagbladet at hen mener at personen til venstre på bildet er den tidligere innvekslingsstudenten.

En annen tidligere NTNU-ansatt – som oppgir å ha hatt daglig kontakt med kandidaten i arbeidshverdagen gjennom store deler av innvekslingsoppholdet – bekrefter uavhengig det samme.

I teksten krediterer kandidaten blant annet Song for å ha gitt ham «en personlig opplevelse av hva nasjonens behov betød».

Tom Røseth bekrefter at personen til venstre på bildet er militær kadett på NUDT.

– Er dette uniformen til PLAs landstyrker?

– Ja, det vises med farge og utforming på uniform og emblem på høyre bryst. Han er blant mindretallet på NUDT som er militære kadetter – flertallet er sivile studenter. Trolig står han derfor overfor en militær karriere.

– Kan du se for deg en grunn til at han skulle ha den på seg dersom han ikke er militær?

– Nei, han er militær når dette bildet er tatt. Kadetter fyller deler av kullet på NUDT.

Førsteamanuensis Henrik Stålhane Hiim ved FHS bekrefter også overfor Dagbladet at skuldermerket til personen til venstre på bildet indikerer at vedkommende har den militære graden *Xue yuan*, eller offiserskadett. Takkeordet er nesten i sin helhet sitert i en avisartikkel publisert i PLA Daily – den

VEILEDER: Bilde av det som oppgis å være en doktorgradskandidat ved NUDT, og veilederen hans, Song Junqiang.

FORSVARSunIVERSITET:
National University of
Defense Technology i Kina.

KJENT MED HVILKE ANDRE ROLLER ELLER SIDEGJØREMÅL EN AKTUELLE PERIODEN.»

kinesiske hærens offisielle avis – i januar 2021. Seinere er den gjengitt på en rekke kinesiske nettsider og WeChat-profiler.

I artikkelen kan man lese at kandidaten tilhørte College of Meteorology and Oceanography ved NUDT.

Det er det samme NUDT-instituttet som NTNUs innvekslingsstudent hørte til, ifølge de to artiklene han har publisert sammen med NTNU og Equinor.

Dagbladet har forelagt bildet for NTNU og Equinor.

Informasjonsdirektør Sissel Rinde i Equinor svarer at det er «noen år» siden deres ansatte møtte vedkommende i forbindelse med en presentasjon på NTNU, og at det derfor er vanskelig for vedkommende å identifisere ham ut ifra bildet.

Dekan Ingrid Schjøberg svarer at hun vil presisere at NTNU «ikke kan verifisere identiteten til studenter som i kortere eller lengre perioder har oppholdt seg ved universitetet bare ut fra bilder som er funnet på nettet», og minner om at kandidaten forlot universitetet for tre og et halvt år siden.

– Kvalifisert soldat

I teksten fra NUDTs nettside kan man lese at kandidatens doktorgradsarbeid dreide seg om «havforskning» – men at han tidligere har skrevet mastergradsoppgave om numerisk værvarsling.

En kinesisk mastergradsoppgave om numerisk værvarsling skrevet av en NUDT-student med samme navn som NTNUs innvekslingsstudent, er registrert i flere kinesiske publiseringdatabaser – deriblant universitetets egen biblioteks-ide og databasen til CNKI (China National

Knowledge Infrastructure). Oppgaven er datert november 2015.

Også i masteroppgaven kan man lese et takkeord, hvor studenten omtaler sin periode som masterstudent ved NUDT:

– I løpet av denne korte perioden på to og et halvt år har jeg utviklet meg fra å være en fersk student i forsvarsstudier til å bli en kvalifisert soldat, og jeg har blitt forvandlet fra en ung og uerfaren bachelorstudent til en moden og stødig vitenskapsmann.

Forfatteren av masteroppgaven takker også veilederen sin – professor Song Junqiang – samt en rekke lærere, venner og medstudenter.

Masteroppgaven inneholder et skannet ark med håndskrevne underskrifter fra veileder Song og masterstudenten, som altså har samme navn som NTNUs innvekslingsstudent.

En person som oppgir å være NTNUs innvekslingsstudent har opprettet en profil på et nettsted for forskere. Her står han oppført med ti medforfattere i ulike vitenskapelige artikler – inkludert Song, den ansatte ved NTNU og den ansatte ved Equinor.

De sju andre medforfatterne er kinesiske forskere. Seks av dem har publikasjoner som knytter dem til NUDT. Flere har profiler som oppgir det samme.

I tillegg til Song, er navnene til samtlige av de seks NUDT-forskere som er listet som medforfattere med NTNUs innvekslingsstudent, nevnt i masteroppgavens takkeord.

Kandidaten og de øvrige NUDT-forskere har vært medforfattere av to artikler i henholdsvis 2015 og 2018, ifølge profilen. Disse artiklene har ingen norske medforfattere. →

BLINKSKUDD:
Student ved NTNU trener ved universitetets skytebane. Skjermdump: NUDTs kinesiske nettside.

GRUPPE-BILDE:
General Yang Xuejun, tidligere president ved National University of Defense Technology, sammen med Kinas president Xi Jinping.

KINA OG NTNU

→ Dagbladet har siden juni forsøkt å komme i kontakt med den kinesiske forskeren som var på innveksling ved NTNU – på toltalt fire e-postadresser, samt via direkte melding til profilen på nettstedet for forskere.

Disse henvendelsene er ikke besvart. NTNU oppgir at én e-postadresse tilknyttet NUDT er den eneste kontaklinformasjonen til forskeren de har.

Det har ikke lyktes Dagbladet å nå vedkommende gjennom andre kanaler.

«Atomsprengningsaktiviteter»

NUDT er direkte underlagt Den sentrale militærkommissjon i Kina, ifølge sine egne nettsider. USA mener universitetets superdatamaskiner brukes i Kinas atomvåpenprogram.

NUDT ble listeført av amerikanske eksportkontrollmyndigheter i 2015. Det betyr at amerikanske virksomheter ikke kan eksportere bestemte varer eller yte bestemte tjenester for NUDT uten lisens fra myndighetene.

Den amerikanske eksportkontrollmyndigheten Bureau of Industry and Security (BIS) nevnte den gangen spesifikt superdatamaskinene Tianhe-1A og Tianhe-2 i Federal Register, lysningsbladet for føderale myndigheter i USA.

– Det antas at superdatamaskinene TianHe-1A og TianHe-2 brukes i atomsprengningsaktiviteter som beskrevet i paragraf 744(a) av Export Administration Regulations, heter det i avgjørelsen.

På bakgrunn av dette fikk den amerikanske mikroprosessor-produsenten Intel avslag fra Handelsdepartementet da de i 2015 søkte om å få selge mikrochips til Tianhe-superdatamaskinene, ifølge BBC.

Ifølge den vitenskapelige artikkelen «The TianHe-1A Supercomputer: Its Hardware and Software», publisert i tidsskriftet Journal of Computer Science and Technology (JCST) i 2011, var Song en av flere assisterende sjefdesignere for Tianhe-1A.

Ifølge samme artikkel var superdatamaskinens sjefdesigner en professor ved navn Yang Xuejun.

I dag er Yang en del av den nasjonale politiske eliten i Kina, ifølge kinesiske medier.

Yang er ekspert på superdatamaskiner, og var president for NUDT – altså Songs sjef – fra 2011 til 2017, ifølge Australian Strategic Policy Institute.

South China Morning Post omtalte ham som et «stjerneskudd i Folkets frigjøringshær» da han tiltrådte i 2011.

I 2017 ble han utnevnt til president for den militære forskningsinstitusjonen PLA Academy of Military Sciences.

Under en seremoni overrakte Xi Jinping personlig flagget til Folkets frigjøringshær til Yang, skriver The Sydney Morning Herald og flere kinesiske medier.

Samme år ble han valgt inn i Sentralkomiteen - Kommunistpartiets høyeste organ mellom partikongressene - under den nitende partikongressen.

I 2019 er Yang nok en gang avbildet med Xi Jinping, da han ble forfremmet fra generalløytnant til general, ifølge statseide People's Daily.

Den profilerte australske forskeren Clive Hamilton og Alex Joske, tidligere analytiker ved Australian Strategic Policy Institute, skriver i en artikkel publisert i The Sydney Morning Herald i 2017 at Yang selv har framhevet rollen NUDTs superdatamaskiner har i Kinas militære planer.

Dette gjorde han i en «propaganda-do-

kumentar» vist på den statskontrollerte TV-kanalen China Central Television, ifølge artikkelen.

Maskinene brukes blant annet til kampsimuleringer og testing av taktiske atomvåpen, ifølge Hamilton og Joske.

Song er selv avbildet foran superdatamaskinen TianHe-2 på bilder som blant annet er publisert i en kanal på WeChat og nettsidene til China Knowledge Center for Engineering Science and Technology. Det framkommer ikke at han har jobbet direkte med denne maskinen.

Dette sier NTNU og Equinor

NTNU og Equinor er forelagt informasjonen som framkommer i denne saken.

– Equinor har delt ikke-sensitive data med NTNU for undervisningsformål. Dataene ble etter avtalen tilgjengelige for relevante studenter og ansatte ved NTNU. NTNU må svare på praksis for inntak av studenter og veiledere, sier informasjonsdirektør Sissel Rinde i Equinor til Dagbladet.

Dataene kandidaten fikk tilgang til er konfidensielle, men ikke sensitive, ifølge Equinor. De ble delt med NTNU under forutsetning av at de bare skulle være tilgjengelige for relevante studenter og ansatte. Selskapet framholder at «disse dataene på avveie ikke vil utgjøre en sikkerhetsrisiko».

Equinor har tidligere uttalt i Dagbladet at kandidaten blir vurdert som en student ved NTNU da forskningen ble gjennomført, og ikke som en tredjepart.

Song er oppført som medforfatter av to artikler skrevet av forskeren som var på innveksling ved NTNU, sammen med en ansatt ved NTNU og en ansatt i Equinor.

NTNU opplyser at deres ansatt ikke ønsker kommentere saken. Equinor opplyser at de utelukkende har hatt dialog med NTNU i saken.

Dagbladet har spurt NTNU om universitetet sitter på noe informasjon som skulle tilsi at mannen omtalt i denne saken ikke er den samme som veiledet doktorgradskandidaten som var på innveksling på NTNU fra vinteren 2017 til våren 2019.

Dagbladet har fjernet navnet til kandidaten i NTNUs svar.

– NTNU har ikke mulighet for å bekrefte identitet av personer på bilder Dagbladet har sendt over. Professor Junqiang Song ved National University of Defence Technology (NUDT) var hovedveileder for [kandidaten] i perioden [kandidaten] oppholdt seg som doktorgradsstudent ved NTNU, skriver dekan Ingrid Schjølberg ved NTNU i en e-post til Dagbladet.

– Var NTNU kjent med den vedlagte informasjonen, herunder at Junqiang Song er generalmajor i landstyrkene i Folkets frigjøringshær?

– NTNU er ikke kjent med hvilke andre roller eller sidegjøremål Song hadde i den aktuelle perioden.

– Hvordan stiller NTNU seg til denne informasjonen?

– Verdenssituasjonen har endret seg mye siden 2019. Resultatene til [kandidaten] ble publisert i et åpent vitenskapelig tidsskrift, etter avtale med samarbeidspartner Equinor. De publiserte dataene er ikke sensitive og [kandidaten] hadde kun tilgang til en kort tidsserie av dataene. Arbeidet var åpen, sivil forskning i samsvar med regjeringens Panoramastrategi for perioden 2016-2020.

Schjølberg opplyser at Song ikke besøkte NTNU mens kandidaten oppholdt seg på universitetet. Så langt hun kjenner til, har han ikke besøkt fagmiljøet der kandidaten

jobbet med sin doktorgrad.

Prorektor Tor Grande ved NTNU har tidligere opplyst at kandidatens kinesiske hovedveileder ikke hadde tilgang til Equinors data.

Utviklet systemer for Kinas forsvar

Song er omtalt i en rekke kinesiske medier – som The Paper, den nasjonale radiokringkasteren China National Radio og lokalavisen Hunan Daily.

Biografien hans er også utførlig beskrevet andre steder, som på nettsidene til NUDT, nettstedet Baidu Baike – «Kinas Wikipedia», nettsidene til China Knowledge Center for Engineering Science and Technology (CKCEST), og på en nettside tilhørende Hunan Association for Science and Technology, som er underlagt Kommunistpartiet.

I dag er Song avbildet i dressjakeke på CKCESTs nettsider. På en tidligere utgave av nettsiden, arkivert fra nettet i 2019, er han imidlertid avbildet i

uniform.

Ifølge en artikkel publisert i Hunan Daily i 2013, har Song «hatt ansvaret for å gjennomføre over 20 betydningsfulle nasjonale og militære vitenskapelige forskningsprosjekter».

Artikkelen har overskriften «Song Junqiang: hovedarkitekten bak det militære numeriske værvarslingsystemet.»

I både Hunan Daily og The Paper kan man lese at Song har vært medlem i en ekspertgruppe eller teknisk fagteam for «militær meteorologi og hydrologi» underlagt General Armaments Department i Folkets frigjøringshær.

Fram til den ble lagt ned i 2016, var avdelingen ansvarlig for bevæpningen av Kinas styrker, og for å utvikle militær teknologi.

Song skal ha ledet «nøkkelprosjekter» innen numerisk værvarsling for både marinen og Det andre artillerikorps under den tiende femårsplanen (2001-2005).

«Det andre artillerikorpset» går i dag under navnet De strategiske rakettstyrkene. Avdelingen kontrollerer Kinas arsenal av landbaserte ballistiske missiler – inkludert landets atomvåpen.

– God værvarsling er en viktig støttefunksjon for De strategiske rakettstyrkene, akkurat som det er for andre deler av det kinesiske forsvaret, sier Henrik Stålhane Hiim ved Institutt for forsvarsstudier til Dagbladet.

Prosjektene skal ha «tilfredsstilt det pres-

serende behovet marinen og Det andre artillerikorps har med hensyn til meteorologiske støttetjenester», ifølge Hunan Daily.

– Disse systemene har en etter en blitt satt i drift ved generalstabsavdelingen, marinen, flyvåpenet, Det andre artillerikorps og andre avdelinger.

Videre står det:

– I den daglige treningen av de væpnede styrker, ved store militæraksjoner, i forsvarsvitenskapelige eksperimenter og så videre, har systemene spilt en viktig rolle for de militære meteorologiske støttetjenestene, og har økt nøyaktigheten i den meteorologiske støtteevnen i forsvaret betydelig.

Song skal ha vunnet en rekke priser og utmerkelser for sitt arbeid.

I 2013 ble han utnevnt til medlem av prestisjetunge Chinese Academy of Engineering (CAE), og fikk en tittel som kan oversettes til «akademi-medlem», «akademiker», eller «fellow» («academician» brukes noen ganger på engelsk).

Medlemskap i CAE er «den høyeste akademiske tittelen innen ingeniørvitenskap og teknologi i Kina», ifølge akademiets engelske nettsider.

På de kinesiske nettsidene til Chinese Academy of Engineering står det i dag bare noen få setninger om Song.

Et søk i Wayback Machine viser imidlertid at man så seint som i juni også her kunne lese om viktigheten av Songs forskning for det kinesiske militæret – inkludert Det andre artillerikorps.

– Viktig i krig

Song får også hederlig omtale i en artikkel publisert på nettsida til China National Radio (CNR) i 2014.

«Værvarsling er en viktig faktor for å gå seirende ut av krig», slår artikkelen fast – og går videre til å hevde at Den røde armé vant slaget om Moskva under andre verdenskrig fordi russerne – til forskjell fra tyskerne – lyttet til meteorologiske langtidsvarsler om at den sovjetiske vinteren ville komme

GENERALSTJERNE: Song Junqiang i en rekrutteringvideo for College of Meteorology and Oceanography publisert på NUDTs nettside.

«INTERNASJONALT SAMARBEID BØR BYGGES PÅ LOVER OG FAKTA, HELLER ENN GRUNNLØSE MISTANKER.»

KINAS AMBASSADE I OSLO

tidlig, og at kulda ville bli uvanlig sterk.

Artikkelen slår også fast at bruk av superdatamaskiner innen militær værvarsling har «bidratt direkte til å heve Kinas stridsevne».

Artikkelen fortsetter med å redegjøre for Songs rolle som leder for et «team for å utvikle forskning på militær værvarslingsteknologi» på midten og slutten av 1990-tallet.

– Han etablerte første generasjon av det militære numeriske værvarslingssystemet, og fikk realisert militær numerisk langtids-værvarsling, noe man ikke hadde hatt tidligere, heter det i artikkelen.

– Store militæraksjoner

Deretter «ledet han teamet med å ferdigstille prosjekter på rekke og rad», «gjorde gjennombrudd innen en rekke nøkkelteknologier» og «lyktes med å utvikle andre generasjon av det militære nume-

riske værvarslingssystemet», ifølge CNR.

Song skal deretter ifølge artikkelen ha «rettet sitt utforskende blikk» lenger ut, som «ansvarlig for flere forskningsprosjekter knyttet til varslingsteknologi for miljøet i det nære verdensrommet».

– Varslingsproduktene til disse systemene har blitt det grunnleggende fundamentet for de daglige meteorologiske konsultasjonene og for nøyaktigheten i værvarslingen for avdelinger i militæret på alle nivåer, slår artikkelen fast.

«Vendepunktet i andre verdenskrig» var også tema i en «banebrytende forelesning» Song skal ha holdt på

NUDT 19. mars i fjor – omtalt på universitetets nettsider og WeChat-profil.

Her skal han ha delt om sin egen karriere foran nyankomne studenter, «for å oppmuntre studentene å dedikere seg til det nasjonale forsvaret og de væpnede styrker.»

I artikkelen er Song avbildet mens han snakker i en mikrofon, iført militær uniform.

– Alle dere er fremragende studenter ved National University of Defense Technology, og i deres daglige studier må dere tenke over hvordan dere kan jobbe for å forbedre stridsevnen, er Song sitert på i teksten.

Forelesningen skal ha gitt studentene i forelesningssalen «en klar forståelse for ansvaret de har for å tjene landet ved meteorologi og for revitalisere Kina med en styrking av hæren», heter det videre.

Ansatt i sivilmilitært selskap

I en pressemelding publisert på nettsidene til Chinese Academy of Engineering og Wuhan Association for Science and Technology kan man lese at Song i 2017 ble ansatt som fellow eller tilknyttet akademi-medlem (eller «resident academician») ved «samarbeidskontoret» til selskapet Apcocean i Wuhan.

Pressemeldingen har overskriften «Bidrar til byggingen av en maritim stormakt».

– Wuhan Apcocean jobber dedikert med å utvikle og produsere utstyr for under-

vanns-akustisk utstyr til følgende fire store områder: nasjonal marin sikkerhet, havforskning, marin ressursutvikling, og marin miljøovervåking, katastrofeforebygging og skadebegrensning. De har utviklet et produktsystem for avansert undervannsakustikk, heter det i pressemeldingen.

Samarbeidskontoret omtales i pressemeldingen som «en sterk allianse mellom militære universiteter og akademier, og lokale høyteknologiske bedrifter», som vil «styrke bedriftenes uavhengige innovasjonsevne og konkurranseevne, og vil drive utviklingen innen marin optoelektronisk informasjonsteknologi og avansert marint utstyr et skritt videre».

– Det vil ha en positiv effekt på den videre utviklingen av den nasjonale maritime strategien, for nasjonal sikkerhet til havs, og så videre.

– Maritim stormakt

Nyansatte Song Junqiang «pekte på at maritime spørsmål henger sammen med Kinas langsiktige stabilitet og bærekraftige utvikling», står det videre.

– For å kunne få kunnskap om havet, administrere havet og bygge en maritim stormakt må man støtte seg på innovasjon innen maritim vitenskap og teknologi. Wuhan Apcocean har rettet blikket mot Kinas mål om å bli en maritim stormakt, og er spesielt fokusert på de store strategiske behovene for den nasjonale maritime sikkerheten, og på uavhengig innovasjon, kan man lese i pressemeldingen.

GRANE-FELTET: Plattformen på Grane-feltet ligger 185 kilometer vest for Haugesund. Feltet ble funnet av Hydro i 1991.

KINA OG NTNU

Innvekslingsstudent med kinesisk generalmajor som veileder fikk tilgang på kan instrueres til å utføre etterretningsaktiviteter, sier etterretningsekspert

EKSPERT SLÅR

TRONDHEIM/OSLO (Dagbladet):

NTNU bør gå gjennom rutinene sine, og se hva som er gjort feil i denne saken, sier Tom Røseth, hovedlærer i etterretning ved Forsvarets høyskole, til Dagbladet.

I midten av november avslørte Dagbladet at en kinesisk doktorgradskandidat tilknyttet det forsvarsuniversitetet National University of Defense Technology (NUDT) fikk tilgang til konfidensielle Equinor-data gjennom en avtale mellom Equinor og NTNU.

Dataene ble delt med NTNU under forutsetning av at de bare skulle være tilgjengelige for relevante studenter og ansatte.

Kandidaten fikk tilgang til dem under et innvekslingsopphold ved NTNU fra vinteren 2017 til våren 2019.

Equinor har tidligere uttalt i Dagbladet at han blir vurdert som en student ved NTNU da forskningen ble gjennomført, og ikke som en tredjepart.

Dagbladet har også avslørt at doktorgradskandidatens kinesiske hovedveileder, Song Junqiang, er generalmajor i Folkets frigjøringshær, ifølge kinesiske medier og nettsider tilknyttet kinesiske myndigheter.

– Sikkerhetsutfordring

Koblingen mellom doktorgradskandidaten og generalmajoren aster nytt lys over kandidatens tilgang på konfidensielle Equinor-data, mener Tom Røseth, hovedlærer i etterretning ved Forsvarets høyskole.

– Det at han er veileder for en kinesisk student i Norge, gjør at det framstår som at ph.d.-studenten har foresatte i Kina som har interesser som kan bety en sikkerhetsutfordring, sier han til Dagbladet.

Dataene kandidaten fikk tilgang til under norgesoppholdet – seismiske data fra Grane-feltet i Nordsjøen – er konfidensielle, men ikke sensitive, ifølge Equinor. Selskapet framholder at «disse dataene på avveie ikke vil utgjøre en sikkerhetsrisiko».

Det aktuelle datasettet er en sekvens på én time, ti minutter og tolv sekunder fra 14. september 2015, ifølge Equinor – «en liten kort del av en datatidsserie etter avtale med eier av dataene, Equinor», ifølge NTNU.

Dette sier Kinas ambassade

Kritikken fra Tom Røseth er forelagt for Kinas ambassade i Oslo.

– Som det aktuelle norske selskapet og institusjonen har uttalt, er det slik at studenten, under sitt opphold i Norge i forskningsøyemed, fikk autorisasjon og tilatelse på forhånd fra norsk side, og brukte relevante data i samsvar med lover og regler. Dessuten er forskningsresultatene åpne og transparente.

Det skriver ambassaden i en skriftlig uttalelse til Dagbladet.

– Det vitenskapelige forskningssamar-

«I EN KINESISK MILITÆR STRUKTUR ER FORSKNINGS-INTERESSENE VELDIG MILITÆRT OG SIKKERHETS-POLITISK RETTET.»

TOM RØSETH, hovedlærer i etterretning ved Forsvarets høyskole

beidet mellom Kina og Norge tjener interessene til begge sider. Internasjonalt samarbeid bør bygges på lover og fakta, heller enn grunnløse mistanker, for ikke å snakke om utestengelse, konfrontasjon og mentalitet fra Den kalde krigen.

NTNU og Equinor er forelagt kritikken som framkommer i denne saken. Begge avslår å kommentere den direkte.

Dekan Ingrid Schjølberg viser til tidligere uttalelser i saken, og har ikke noe å legge til ut over dette, heter det i en e-post fra NTNU.

– Først må jeg understreke at vi ikke har noen indikasjoner på at doktorgradskandidaten som skrev artikkelen sammen med Equinor har brukt data på en urettmessig måte, skrev Schjølberg i en e-post til Dagbladet 29. august.

Prorektor Tor Grande ved NTNU har tidligere opplyst at kandidatens kinesiske hovedveileder ikke hadde tilgang til Equinors data.

– Utvekslingsstudenten hadde ikke tilgang til data etter endt utvekslingsopphold, men analyseresultatene for å skrive artikkelen, skrev han i en e-post til Dagbladet i juni.

Les tidligere uttalelser fra NTNU og Equinor lenger nede i saken.

Dagbladet har i flere omganger kontaktet Song på e-postadressene han oppgir i åpne vitenskapelige publikasjoner. Kritikken fra Røseth er sendt til disse adressene. Disse henvendelsene er ikke besvart.

I et forsøk på å verifisere kontaktinformasjonen, har Dagbladet vært i kontakt med forskere som har vært medforfattere sammen med Song.

En forsker ved en kinesisk vitenskapelig institusjon opplyser at e-postadressen Dagbladet oppgir er korrekt, at den er i bruk og at han nylig har mottatt e-post fra Song på samme adresse.

Dagbladet har siden juni forsøkt å komme i kontakt med den kinesiske forskeren som var på innveksling ved NTNU – på totalt fire e-postadresser. Kritikken fra Røseth er sendt til disse adressene.

Dagbladet har også forsøkt å kontakte kandidaten via direktemelding til en profil på et nettsted for forskere.

Disse henvendelsene er ikke besvart. NTNU oppgir at én e-postadresse tilknyttet NUDT er den eneste kontaktinformasjonen til forskeren de har.

Det har ikke lyktes Dagbladet å nå vedkommende gjennom andre kanaler.

– Mer institusjonelt styrt

IKT-Norge-direktør Øyvind Husby har tidligere uttalt til Dagbladet at han mener at risikoen for at Equinor er utsatt for datatyveri i denne saken framstår som «overhengende».

Røseth deler denne oppfatningen. Koblingen til en kinesisk generalmajor styrker mistanken, mener han.

– Selvfølgelig gjør den det. I en kinesisk militær struktur er forskningsinteressene veldig militært og sikkerhetspolitisk rettet. I Kina er forskningen mer institusjonelt styrt enn her hjemme, og akademisk frihet er i mindre grad førende, sier Røseth.

Seismolog Volker Oye ved Norsar har sagt til Dagbladet at han ikke tror dataene kan bli brukt på måter som er sikkerhetsmessig problematisk.

Forsker Ina Holst-Pedersen Kvam ved Sjøkrigsskolen ved Forsvarets høyskole har imidlertid omtalt saken som «et gigantisk rødt flagg», og har uttalt at «all informasjon om norsk petroleumssektor» i utgangs-

punktet kan brukes «negativt mot oss av utenlandsk etterretning ved en seinere anledning, både industrielt og militært».

– Det er foruroligende at denne personen har hatt tilgang på konfidensielle data, selv om de ikke er sensitive i Equinors begrepsbruk, sier Røseth.

– Hvilken annen informasjonen har han hatt tilgjengelig? Jeg vil tenke, som IKT-Norge, at det er en høy risiko for at denne personen kan instrueres til å utføre etterretningsaktiviteter i kraft av kinesisk sikkerhetslov, fortsetter han.

– Høy risiko

Det kan heller ikke utelukkes at ph.d.-kandidaten er sendt til Norge på et direkte etterretningsoppdrag fra kinesiske myndigheter, mener Røseth.

– Enten han var tiltenkt en slik rolle i utgangspunktet – som absolutt er mulig, gitt institusjonen han kommer fra – eller om han ble presset til det etter sikkerhetsloven, er det høy risiko for at denne personen, gitt tilgang, overleverer informasjon hjem.

Hvor stor skade det kan gjøre, er avhengig av tilgangen, fortsetter Røseth.

Yanqing Ye, en løytnant i Folkets frigjøringshær med tilknytning til NUDT, ble i 2020 oppført på FBI's «Most Wanted»-liste i kategorien kontraetterretning, anklaget for spionasje.

Ye skal ha jobbet for Folkets frigjøringshær i USA under påskudd av å være student. Dette skal ha skjedd i samarbeid med to professorer ved NUDT, som også var høytstående offiserer, ifølge Det amerikanske justisdepartementet.

– Ut ifra bakgrunn, veileder, institusjon og tidligere internasjonale reaksjoner på andre studenter fra denne institusjonen, er det grunn til å ha mistanke. Hva som faktisk har skjedd, må jeg ta forbehold om, men det høres ut som det medfører høy risiko å ha en slik student med tilgang til forskjellige data på en så høyteknologisk institusjon som NTNU, sier Røseth.

– Det er spionasje vi snakker om nå?

– Ja, det er innsamling av grunnlagsdata som, om det blir systematisert og vurdert, kvalifiserer til etterretninger. Om det har skjedd – som det bør være mistanke om – så er det data han ikke har formidlet til NTNU at han har og videreformidlet til Kina.

– Kan ha vært nettverksbygger

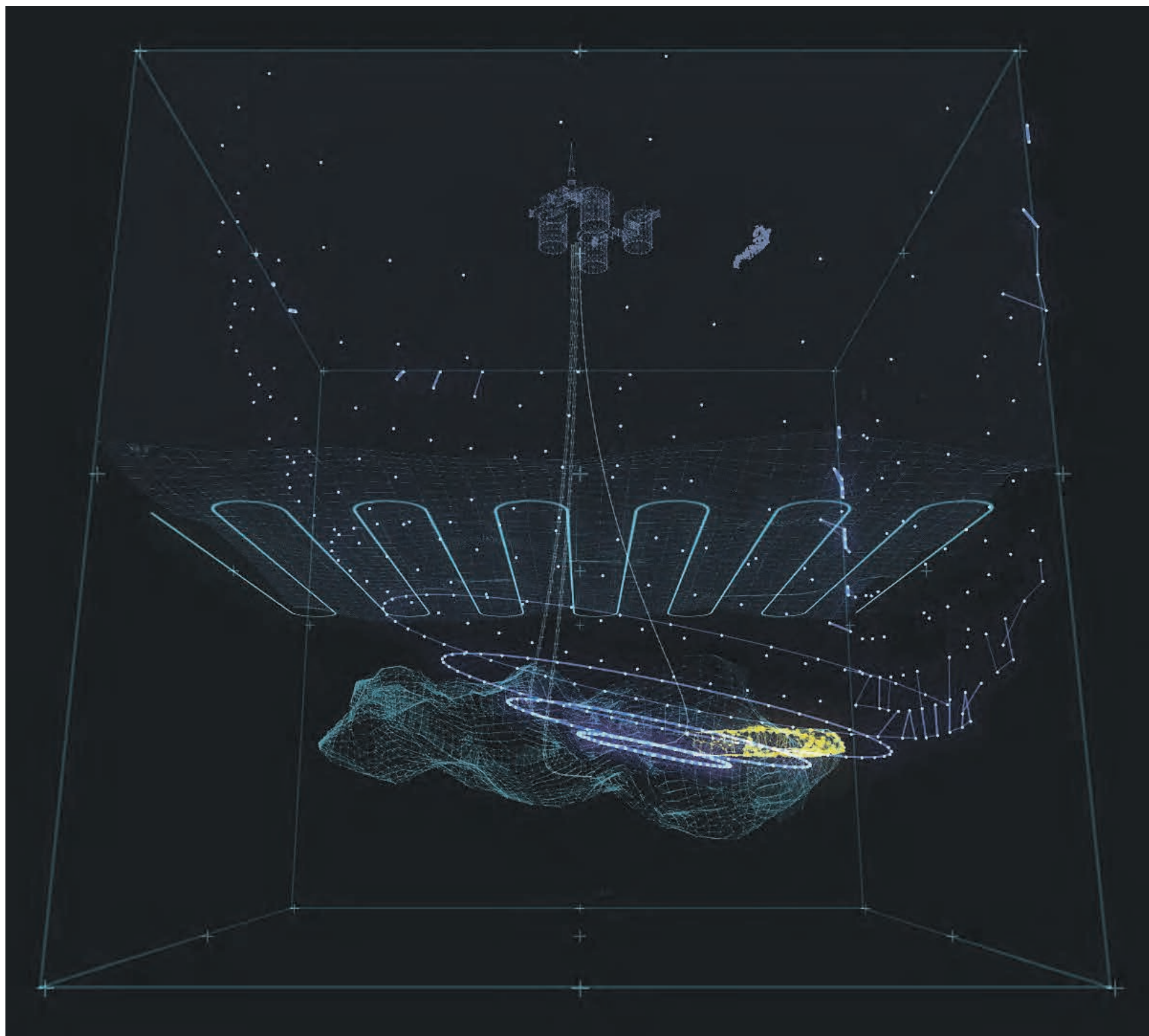
Å utføre etterretningsaktiviteter samtidig som man faktisk studerer eller forsker, er en «smart måte å innhente informasjon på», mener Røseth.

– Selv om han er sendt som student, og tar en reell ph.d., representerer han en militær institusjon som det absolutt er mulig at han har et etterretningsoppdrag.

konfidensielle Equinor-data. – Høy risiko for at denne personen Tom Røseth. – Grunnløse mistanker, svarer Kinas ambassade i Oslo.

SPION-ALARM

Situasjonen vil kunne være sikkerhetsmessig problematisk selv om dataene fra Equinor ikke har havnet på avveie, mener Røseth.

– Dersom han har vært sendt på etterretningsoppdrag, kan han være en nettverksbygger, som kartlegger informasjonsmulig-

heter eller identifiserer andre mål i miljøet han er tilknyttet.

Slik kan han i teorien også ha tilrettelagt for innhenting for andre – enten fysisk eller digitalt, ifølge Røseth.

– Altså gi informasjon videre som gjør at det blir lettere for kinesiske aktører å gå

rett mot interessante saksfelt eller personer i forskningsmiljøet ved NTNU.

Det er grunn til bekymring, mener han.

– Ville økt sikkerheten

I et innlegg publisert på NUDTs offisielle nettsider, samt universitetets offisielle We-

SEISMIK: Equinor-dataene kandidaten fikk tilgang på er tatt opp ved bruk av «permanent reservoir monitoring». Bildet er en illustrasjon av et permanent reservoarmonitorering-system. Illustrasjon: Equinor

KINA OG NTNU

→ Chat-profil, er generalmajor Song Junqiang avbildet sammen med det som oppgis å være en doktorgradskandidat ved NUDT.

Personen på bildet er iført uniformen til en offiserskadett i Folkets frigjøringshær, ifølge Røseth og Henrik Stålhane Hiim, førsteamanuensis ved Institutt for forsvarsstudier ved FHS og ekspert på kinesisk sikkerhetspolitikk.

Vedkommende har ifølge den ledsagende teksten navn og veileder til felles med NTNUs innvekslingsstudent.

Ifølge en avisartikkel publisert i PLA Daily – den kinesiske hærens offisielle avis – tilhører han også det samme instituttet ved NUDT som NTNUs innvekslingsstudent oppgir i artiklene som er publisert med NTNU og Equinor.

To tidligere NTNU-ansatte oppgir også til Dagbladet at de mener mannen på bildet er den tidligere innvekslingsstudenten.

– **Jeg ville økt sikkerheten og bevisstheten, hadde jeg hatt det som kan være en kinesisk militær kadett på institusjonen – og jeg ville passet på at datatilgangen var avgrenset, sier Røseth.**

Dette har NTNU og Equinor sagt

Både NTNU og Equinor har avslått å kommentere kritikken fra Røseth direkte.

– Equinor har delt ikke-sensitiv data med NTNU for undervisningsformål. Dataene ble etter avtalen til-

gjengelige for relevante studenter og ansatte ved NTNU. NTNU må svare på praksis for inntak av studenter og veiledere, sa informasjonssjef Sissel Rinde i Equinor til Dagbladet 21. november.

Song er oppført som medforfatter av to artikler skrevet av forskeren som var på utveksling ved NTNU, sammen med en ansatt ved NTNU og en ansatt i Equinor.

NTNU opplyser at deres ansatt ikke ønsker å kommentere saken. Equinor opplyser at de utelukkende har hatt dialog med NTNU i saken.

29. august skrev Schjølberg blant annet følgende i en e-post til Dagbladet, på spørsmål om sikkerhetsrutiner i saker hvor innvekslingsstudenter håndterer konfidensielle data:

– I dette tilfellet hadde den kinesiske doktorgradskandidaten tilgang til både analyseresultater og de underliggende rådataene, mens han oppholdt seg ved NTNU. I vår samarbeidsavtale med Equinor står det at data bare skal være tilgjengelig for relevante studenter og ansatte. Vi har forholdt oss til dette.

– [Kandidaten] fikk tilgang til en liten kort del av en datatidsserie etter avtale med eier av dataene, Equinor. Forskningsarbeidet resulterte i åpne vitenskapelige publikasjoner i et samarbeid mellom kandidaten, NTNU

og Equinor, skriver hun 29. november.

Hun understreker at Equinor på forhånd hadde godkjent at artikkelen ble publisert.

Schjølberg framholdt også at NTNU tar nasjonale trusselvurderinger på største alvor.

– Generelt så har NTNU skjerpet sikkerheten på en rekke områder de siste åra og dette er høyt prioritert hos oss, skrev hun i august.

I en e-post til Dagbladet i juni understreket NTNU-prorektor Tor Grande at kandidatens kinesiske hovedveileder ikke hadde tilgang til Equinors data.

– Utvekslingsstudenten hadde ikke tilgang til data etter endt utvekslingsopphold, men analyseresultatene for å skrive artikkelen, skrev Grande.

– Anta at de er stjålet

Uansett er det grunn til å mistenke at kandidaten har hatt en «tilleggsagenda» ved siden av studiene, framholder Røseth.

– Ut ifra den informasjonen som er tilgjengelig for meg, må man forutsette at de dataene er delt. Hvis jeg var sikkerhetsansvarlig her, ville jeg gjort en skade- og risikovurdering hvor man legger til grunn at denne informasjonen er hos kineserne. Det burde man ta som en forutsetning.

Man må rett og slett anta er dataene er stjålet, mener Røseth.

– Så kan det selvfølgelig være at det ikke har skjedd. Men Equinor må i hvert fall ta innover seg hva det innebærer dersom dataene er delt.

Samtidig bør NTNU vurdere sine rutiner, mener han.

– Saken i Tromsø viser at akademiske institusjoner ofte tenker at dette ansvaret påligger andre institusjoner. Men de akademiske institusjonene er best skikket til å vurdere hvor kandidatene kommer fra, hvilke faglige kvalifikasjoner de har – og om dataene de får tilgang til er sensitive.

Der det er snakk om land Norge ikke har sikkerhetssamarbeid med – «og spesielt de statlige aktørene Kina, Iran og Russland» – bør institusjonene alltid gjøre egne vurderinger rundt sikkerhet, mener han.

– For de statlige institusjonene som ofte ligger bak disse enkeltpersonene – enten direkte eller gjennom press – kan føre til at slik informasjon kommer på avveie.

– Grunnlag for kritikk

På spørsmål om hvorvidt NTNU var kjent med at Junqiang Song er generalmajor i landstyrkene i Folkets frigjøringshær, svarer dekan Ingrid Schjølberg:

– NTNU er ikke kjent med hvilke andre roller eller sidegjøremål Song hadde i den aktuelle perioden.

Det får Tom Røseth til å reagere.

– Jeg tenker at det er grunnlag for kritikk. Man skal kunne kreve at en akademisk institusjon bakgrunnssjekker sine ph.d.-studenter og gjesteforskere – og deres veiledere i hjemlandet. En akademisk bakgrunnssjekk ispedd bevissthet rundt sikkerhet vil nok være tilstrekkelig og bør ikke ha en høy terskel. NTNU bør gå gjennom rutinene sine, og se hva som er gjort feil i denne saken, sier han.

Det gjelder spesielt studenter fra land

GENERALMAJOR: Song Junqiang, med uniformen på og navneskilt ved sin høyre side, avbildet i en artikkel om en forelesning han ifølge NUDTs nettsider holdt i fjor. Foto: National University of Defense Technology

som Norge ikke har sikkerhetssamarbeid med – som Kina – og institusjoner med tilknytning til forsvaret – som NUDT – mener Røseth.

– Det kan selvfølgelig innvendes at det ikke lenger er universitetets bord når noen er godkjent av UDI og får innpass i Norge. Men det er ikke UDIs kompetanse å vurdere om noen er en potensiell etterretningsagent, sier Røseth.

Det er den akademiske institusjonen som må gjøre en vurdering av personers skikkethet – også med tanke på sikkerhet og tilgang, mener Røseth.

– Jeg mener ikke at universitetene skal innta PSTs rolle, men hvilken risiko tilgang vil medføre dersom en person har andre hensikter enn studier eller forskning, er det universitetene som vet best selv. De kan ikke regne med at andre gjør den vurderingen for dem – de må ta ansvar selv.

SVARER: Folkerepublikken Kinas ambassade på Vinderen i Oslo. Foto: Håkon Mosvold Larsen / NTB

ENDELIG LAKSESKATT

I dag er det høringsfrist for den omstridte lakseskatten, tre dager etter at den allerede er trådt i kraft. Kritikerne har protestert på at det innføres en skatt før det har vært gjennomført en vanlig høring. Vi er i prinsippet enig, men støtter regjeringens tempo. Det gjør vi at to grunner, en faglig og en politisk.

Grunnrenteskatt på havbruk er ikke trukket tilfeldig opp av hatten. Skatten er grundig utredet av Havbruksskatteutvalget, som la fram sin rapport i 2019. Utvalget anbefalte en grunnrente på oppdrett, på samme nivå (40 prosent) og etter stort sett samme modell som regjeringen Støre. Rett før jul anbefalte Skatteutvalget det samme.

Lakseskatten er faglig bunnsolid. Den er dessuten langt fra urimelig. Det urimelige har vært at oppdrett fram til nå har unnsloppet skatten.

Havbruksskatteutvalget har beregnet at de eksklusive tillatelsene til oppdrett, som før 2018 ble delt ut gratis, i 2019 hadde en samlet markedsverdi på 200 milliarder kroner. Av dette hadde næringen betalt 7 milliarder kroner i skatt. Det utgjør fattige 3 prosent (!) av verdien.

Jada, oppdrettsselskapene og gründerne har jobbet hardt og godt for å skape lønnsomhet. Hvis du leter etter opphavet til de svimlende formuene som er skapt, så ligger likevel mye av svaret her.

Grunnrenteskatten innføres ikke for raskt, den kommer på overtid. Det bringer oss over på det taktisk politiske argumentet for å rulle den ut nå.

Allerede før Havbruksskatteutvalget var ferdig med sin utredning om lakseskatten, begynte næringen en aktiv lobbykampanje mot grunnrenteskatten. Næringen skjønte hva som var på vei. Erfarne lobbyister skred til arbeidet, på effektivt vis. Lobbyistene bearbeidet lokallagene hos de politiske partiene. Slik skapte næringen motstand mot grunnrenteskatt «nedenfra» i det politiske systemet, og tok dermed mange av partiene på senga.

Resultatet ble et slags kompromiss der regjeringen Solberg innførte en produksjonsavgift på oppdrett som gir ca. 500 millioner i skatteinntekter i året.

Det var en billig pris å betale for en næring som i snitt har en grunnrente – altså overskudd som kan tilskrives eksklusiv rett til bruk av fellesskapets ressurser – på 13 milliarder kroner i året. Den nye grunnrenteskatten til regjeringen Støre er også «snill». Den vil ende på cirka 3,65 til 3,8 milliarder kroner i året.

Om noe, burde forslaget strammes til. Regjeringen foreslår et bunnfradrag, slik at små aktører slipper unna skatten. Som Skatteutvalget påpeker vil det svekke den økonomiske effektiviteten i skatten. Det gir motivasjon til ikke å vokse, til ikke å slå sammen selskaper og effektivisere.

Regjeringen har dessuten brukt som argumentasjon at de store selskapene i større grad er eid av utlendinger. Det er forståelig at en vil skattlegge kapital som flyter over landegrensene, men regjeringen skal være forsiktig med å bruke utenlandsk eierskap som argument for en tyngre skattebyrde. Norge er avhengig av private investeringer for å få realisert nye planer. Pengene er i utgangspunktet like gode om de kommer fra utenfor landets grenser, som om den har sin opprinnelse i Norge.

Lakseskatten kommer ikke for raskt, den kommer på overtid. Det er merkelig at regjeringen skal få kjeft for å gjennomføre politikk på en effektiv måte.

Spioner so

Spioner kommer i mange former. Dagbladets avsløringer om tett samarbeid mellom NTNU og Kinas militære universitet gir stor grunn til bekymring. Det bør settes spionalarm ved norske universiteter.

Dagbladets avsløringer om en kinesisk utvekslingsstudent ved NTNU kunne nesten vært et plott snytt ut av nesa fra James Bond.

Se for deg at den hemmelige agenten Bond oppdager at en ung doktorgradsstudent kan være i landet på oppdrag fra myndighetene i Beijing, og at forskning og data om viktig infrastruktur kan brukes for å styrke forsvaret til et stadig mektigere og mer autoritært Kina.

Nå er det kanskje å ta litt vel hardt i for tilfellet jeg skal beskrive, men det er en tanke som det er verdt å forfølge og bekymre seg over.

DAGBLADET HAR NEMLIG avslørt at en kinesisk doktorgradsstudent ved det trønderske universitetet NTNU har tette forbindelser til den kinesiske hæren. Mens studenten var på utveksling i Norge var hans veileder og mentor hjemme i Kina, Song Junqiang, samtidig høyt på strå i det kinesiske forsvaret. Song er dekorert med generalstjerner på skuldrene, har den gjeve tittelen generalmajor og har ifølge kinesiske medier utviklet systemer tatt i bruk av forsvarsavdelingen som kontrollerer Kinas arsenal av atomvåpen.

Studenten på utveksling til Norge var innrullert ved National University of Defense Technology (NUDT) som er direkte underlagt Den sentrale militærkommissjon, som igjen styres av det kinesiske kommunistpartiet.

DE GÅR IKKE med gevær, men de er i militærets tjeneste, som en tysk Kina-ekspert kunne fortelle Dagbladet om forskerne og studentene ved universitetet.

Det sies at det var kommunistdiktator Mao Zedong selv som skrev vedtektene til universitetet på 1950-tallet. Hele formålet med utdanningen og forskningen er å styrke det kinesiske forsvaret. USA mistenker at supercomputerne som er utviklet ved NUDT brukes i Kinas atomvåpenprogram.

Selv om PST gjentatte ganger i sine trusselvurderinger har advart mot kinesisk etterretning på norske universiteter, blinket det tilsynelatende ingen varsel-lamper hos ledelsen i NTNU da doktorgradsstudenten, som altså må anses som å ha tette bånd til det kinesiske forsvaret, slapp inn.

DA EN STUDENT med likelydende navn som utvekslingsstudenten skrev sin masteroppgave ved NUDT, skrev han i forordet at «I løpet av denne korte perioden på to og et halvt år har jeg utviklet meg fra å være en fersk student i forsvarsstudier til å bli en kvalifisert soldat».

Mye tyder på at det er samme person det er snakk om. Det er ingen grunn til å tro at han har fått tilgang på sensitiv informasjon, men han burde aldri vært sluppet inn universitetets dører.

Nå er det ikke sikkert konsekvensene av det hele er av James Bondske dimensjoner, men Ola Borten Moe kan godt la seg skremme av filmer fra den kalde krigen. Det bør gå en spionalarm på norske universiteter.

MENS USA ALLEREDE har strammet inn for det militære universitetet den kinesiske studenten kom fra, virker norske universiteter å ha en mer avslappet holdning til slikt.

NUDT ble listeført av amerikanske eksportkontrollmyndigheter i 2015. Det betyr at amerikanske virksomheter ikke kan eksportere bestemte varer eller yte bestemte tjenester for NUDT uten lisens fra myndighetene. Grunnen er at NUDTs supercomputere og mistanken om at de brukes til kampsimuleringer og testing av taktiske atomvåpen.

I Norge fikk denne studenten derimot tilgang til seismiske data rundt en norsk oljeplattform.

Generalmajor og veileder Song har i hjemlandet for-

Dagbladet

Grunnlagt 1869
av Hagbard
Emanuel Berner

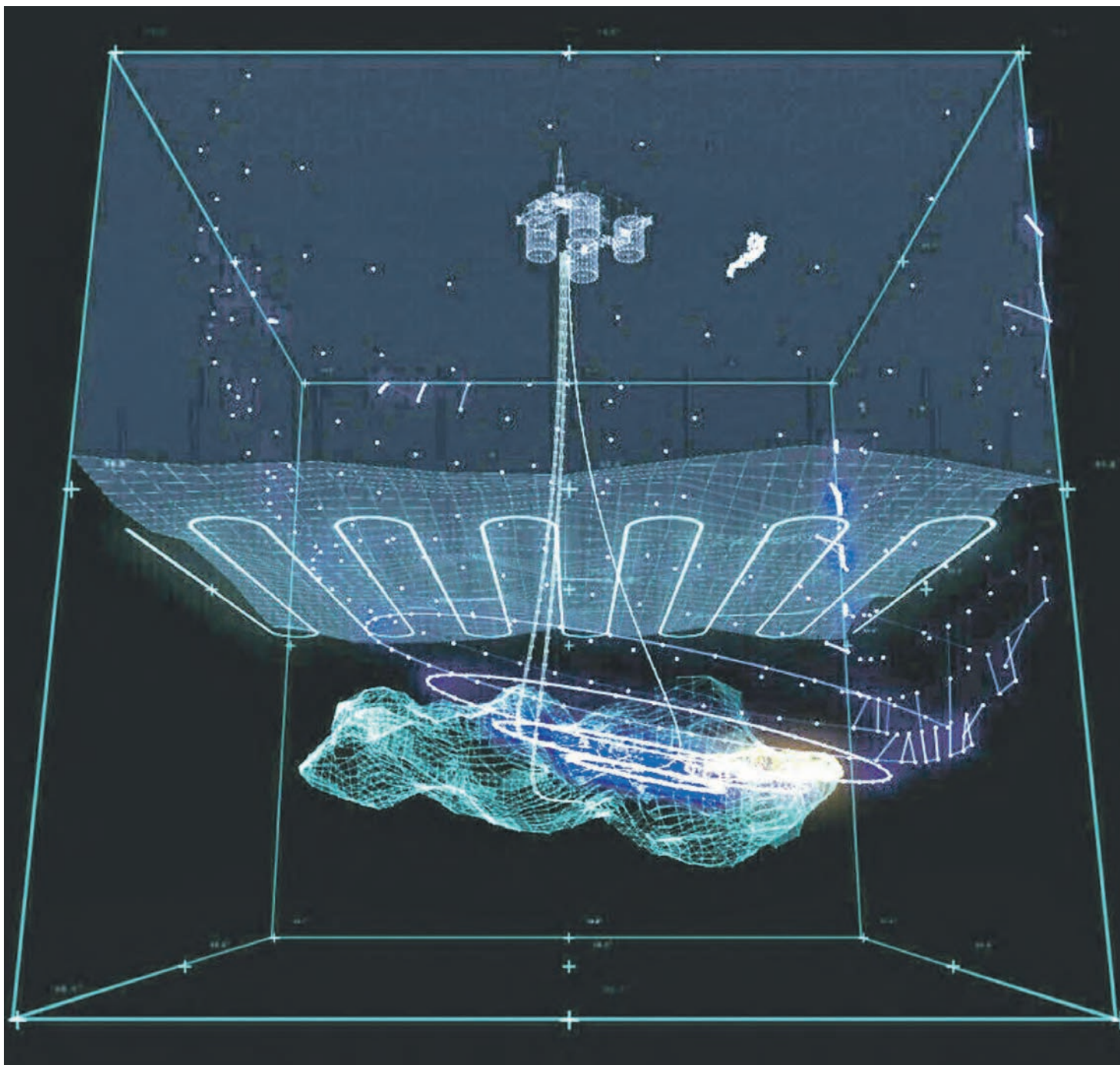
«Uavhengig og
riksdekkende venstre-
organ for frisinnet og
framskrittssvennlig
politikk i nasjonalt,
sosialt og økonomisk
henseende.»

ANSVARLIG REDAKTØR/ADMINISTRERENDE DIREKTØR:
ALEXANDRA BEVERFJORD
abe@dagbladet.no

Nyhetsredaktør: **Frode Hansen** fha@dagbladet.no
Direktør TV: **Mads A. Andersen** mads@aller.com
Redaktør Pluss: **Bjørn Carlsen** bca@db.no
Politisk redaktør: **Geir Ramnefjell** ger@dagbladet.no
Kulturredaktør: **Sigrid Hvidsten** shv@dagbladet.no

m elsker Norge

VIKTIG INFRASTRUKTUR: En kinesisk doktorgradsstudent kan ha fått tilgang på data om viktig infrastruktur. Illustrasjon: Equinor

”

De går ikke med gevær, men de er i militærets tjeneste, som en tysk Kina-ekspert kunne fortelle Dagbladet om forskerne og studentene ved universitetet.

sket på blant annet værvarsling. Det høres jo i utgangspunktet uskyldig ut, men som et av de statlige kinesiske mediene skriver er værvarsling «en viktig faktor for å gå seirende ut av krig» og at bruk av superdatamaskiner innen militær værvarsling har «bidratt direkte til å heve Kinas stridsevne».

DA VEILEDER OG generalmajor Song holdt en forelesning for studentene ved NUDT, skal formaningene ha vært at «Alle dere er fremragende studenter ved National University of Defense Technology, og i deres daglige studier må dere tenke over hvordan dere kan jobbe for å forbedre stridsevnen». Det er altså ikke noe vanlig universitet det er snakk om.

I PSTs trusselvurdering for 2021 ble det påpekt at flere stater vil «forsøke å anskaffe teknologi i Norge som de ikke har lov til å kjøpe, på grunn av eksportkontrollregulverket og vestlige sanksjoner. I tillegg vil noen stater utnytte norske utdannings- og forskningsinstitusjoner gjennom ulovlig kunnskapsoverføring. Russland, Kina, Iran og Pakistan vil utgjøre den største trusselen»

PST VIL IKKE kommentere enkelthendelser overfor Dagbladet. Det generelle svaret vi får tyder derimot på at PST mener denne studentens opphold burde vært omfattet av eksportkontrollregulverket og dermed ikke burde skjedd.

Det som gjør Kina ekstra problematisk er landets omfattende sikkerhetslover, som påbyr enkeltpersoner og institusjoner å dele informasjon med myndighetene. Det betyr at kinesiske statsborgere kan bli pålagt å dele informasjon, selv om de i utgangspunktet ikke ønsker det:

«Enhver kinesisk borger eller virksomhet kan ifølge kinesisk lovverk pålegges å samarbeide med landets etterretningsapparat. Det betyr at aktører som i utgangspunktet har legitime hensikter, kan beordres til å innhente informasjon på vegne av partistaten» ifølge PST.

Den kinesiske ambassaden i Norge spiller selvsagt ned det hele:

«Det vitenskapelige forskningssamarbeidet mellom Kina og Norge tjener interessene til begge sider. Internasjonalt samarbeid bør bygges på lover og fakta, heller enn grunnløse mistanker, for ikke å snakke om utestengelse, konfrontasjon og mentalitet fra Den kalde krigen» sier ambassaden til Dagbladet.

MEN KANSKJE ER litt «kald krig»-mentalitet på sin plass. Forskning- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe bør sette spionalarm ved norske universiteter.

Boikott av samarbeid med andre universiteter er ikke alltid en god idé, men at norske forskere ikke burde samarbeide med forskere som jobber for å gi Kina større militær slagkraft burde vært en nobrainer.

Nå er det norske regelverket under endring. Tidligere i år sendte Utenriksdepartementet en sak på høring som skal tydeliggjøre reglene rundt «kunnskapsoverføring».

KINA HAR FOR lenge forstått at spioner kommer i mange former. Vi kan ikke være naive og tro at verdens største bøllestat har rent mel i posen når de sender militærstudenter til oss.

KOMMENTAREN

Sondre Hansmark

sondre.hansmark@db.no